

JAVNO-PRIVATNI DIJALOG

2018

**Kvantitativni nalazi istraživanja privrednika, poslovnih
udruženja i javnog sektora**

© 2018. Ipsos. All rights reserved. Contains Ipsos' Confidential and Proprietary information and may not be disclosed or reproduced without the prior written consent of Ipsos.

Sadržaj

Metodologija	3
1. STAVOVI O JAVNO-PRIVATNOM DIJALOGU.....	4
1.1. Shvatanje javno-privatnog dijaloga.....	4
1.2. Ocena trenutnog stanja, upoznatost sa praksom i efekti javno-privatnog dijaloga.....	5
1.3. Zainteresovanost i otvorenost za javno-privatni dijalog.....	8
1.4. Ocena međusobnog poverenja aktera javno-privatnog dijaloga.....	10
2. PRAKSA PRI DONOŠENJU PROPISA I UČEŠĆE U JAVNO-PRIVATNOM DIJALOGU.....	11
2.1. Učešće u javno-privatnom dijalogu (uključivanje predstavnika privrede i proces pripreme propisa)	11
2.2. Faza uspostavljanja komunikacije u procesu javno-privatnog dijaloga.....	13
2.3. Komunikacija javnog i privatnog sektora u procesu javno-privatnog dijaloga	15
2.4. Specifični oblici saradnje u procesu javno-privatnog dijaloga	18
2.5. Analiza efekata propisa	28
2.6. Saradnja sa drugim javnim institucijama	30
2.7. Doprinos poslovnih udruženja javno-privatnom dijalogu.....	31
2.8. Organizacija javnih institucija.....	37
3. VIĐENJE TRENUTNOG STANJA JPD I PREDLOZI ZA UNAPREĐENJE	38
3.1. Viđenje trenutnog stanja javno-privatnog dijaloga	38
3.2. Predviđanja	40
3.3. Trenutne prepreke i oblasti koje je neophodno unaprediti u procesu javno-privatnog dijaloga.....	40
3.4. Primeri dobre prakse.....	44

Metodologija

	PRIVREDNICI	POSLOVNA UDRUŽENJA	JAVNI SEKTOR
Realizacija:	Telefonsko istraživanje sprovedeno u periodu maj-jun 2018. godine	Telefonsko istraživanje sprovedeno u periodu maj-jun 2018. godine	Online istraživanje sprovedeno u periodu maj-jun 2018. godine
Uzorački okvir:	Privredni subjekti koji su predali završni račun 2016. godine, sa 3 i više zaposlenih	Poslovna udruženja u Srbiji	Državne, pokrajinske i lokalne institucije javne uprave
Uzorak:	257 privrednika (kvotni, stratifikovani, reprezentativan za domen preduzeća registrovanih u Srbiji)	30 predstavnika poslovnih udruženja	50 predstavnika institucija javne uprave
Tip istraživanja:	Telefonsko istraživanje, upitnik prosečne dužine 25 minuta	Telefonsko istraživanje, upitnik prosečne dužine 25 minuta	Online istraživanje, upitnik prosečne dužine 25 minuta
Poststratifikacija:	Prema regionu, delatnosti i veličini poslovnih entiteta	-	-

Uzorak poslovnih udruženja:

Kako ne postoji jedinstven i celovit spisak poslovnih udruženja sa njihovim kontaktima koji smo mogli da iskoristimo za izvlačenje uzorka poslovnih udruženja, prilikom prikupljanja podatka koristili smo se spiskom udruženja koji nam je dostavio Naled. Iako se za uzorak ne može reći da je reprezentativan, pokrivene su različite delatnosti, kao i regioni/ gradovi u Srbiji, tako da se može reći da uzorak u dobroj meri oslikava stanje u Srbiji kada su u pitanju poslovna udruženja koja su relativno aktivna u javno-privatnom dijalogu.

Kako bi se osigurala uporedivost u narednim talasima, planirano je delimično panel istraživanje, gde će prilikom prikupljanja podataka, prvo biti kontaktirana ista udruženja koja su učestovala i u ovom talasu istraživanja, a tek u slučaju da na ovaj način ne može da ispuniti planirani uzorak, biće kontaktirana udruženja koja nisu učestovala u prvom talasu istraživanja.

U izveštaju će termin poslovna udruženja biti korišćen da označava realizovani uzorak poslovnih udruženja u ovom istraživanju.

Uzorak predstavnika javnih institucija:

Načinjen je spisak svih javnih institucija koje imaju mogućnost predlaganja, odnosno institucija koje učestuju u procesu donošenja novih (ili menjanja postojećih) propisa. Naled je uz pomoć Republičkog sekretarijata javne politike kontaktirao sve date institucije uz poziv za učešće u istraživanju. Svim institucijama koje su se odazvale pozivu je poslat upitnik.

Iako nisu sve institucije koje imaju mogućnost predlaganja, odnosno institucija koje učestuju u procesu donošenja novih (ili menjanja postojećih) propisa odgovorile na upitnik, realizovani uzorak u velikoj meri oslikava datu populaciju.

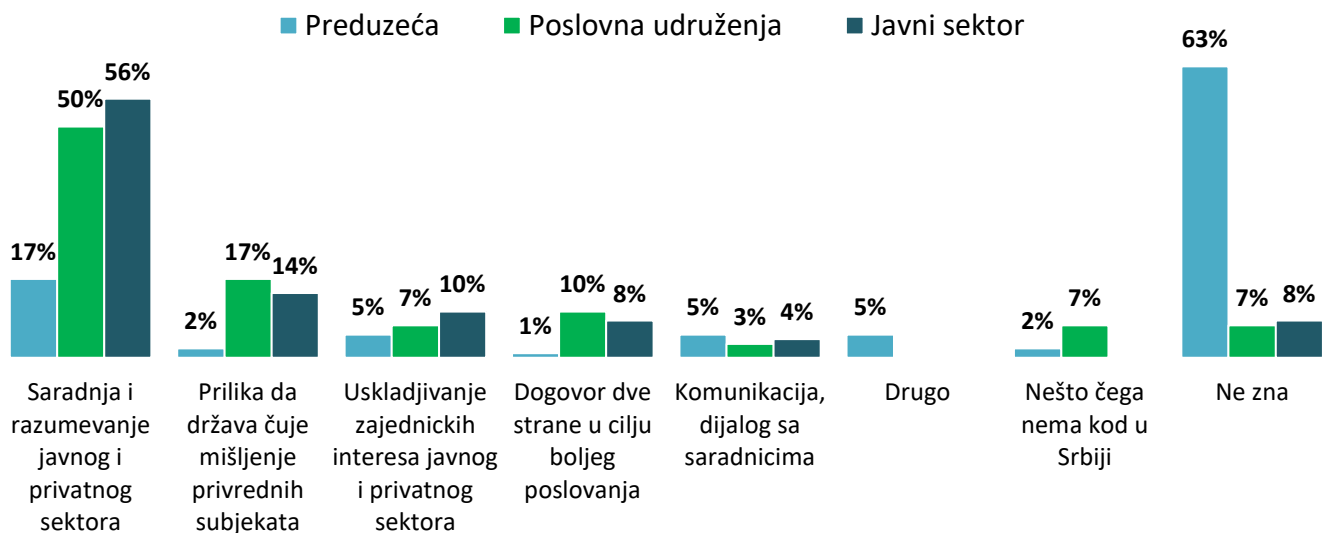
U izveštaju će termini „javni sektor“ i „javne institucije“ biti korišćeni da označavaju realizovani uzorak predstavnika javnog sektora u ovom istraživanju.

1. STAVOVI O JAVNO-PRIVATNOM DIJALOGU

1.1. Shvatanje javno-privatnog dijaloga

Upoznatost sa javno-privatnim dijalogom u velikoj meri varira između predstavnika preduzeća u Srbiji, odnosno predstavnika poslovnih udruženja i javnog sektora (Grafikon 1.1.a.). Dok skoro dve trećine predstavnika biznis sektora navodi da ne zna šta je javno-privatni dijalog, ovo je slučaj sa manje od 10% predstavnika udruženja i javnog sektora. Najveći udeo sve tri grupe sagovornika navodi da javno-privatni dijalog podrazumeva saradnju javnog i privatnog sektora. Predstavnici udruženja i javnog sektora navode i javno-privatni dijalog kao priliku da država čuje mišljenje privrednih subjekata, zatim usklađivanje zajedničkih interesa javnog i privatnog sektora, kao i dogovor dve strane u cilju boljeg poslovanja.

Grafikon 1.1.a. Upoznatost sa javno-privatnim dijalogom

Pitanje: Šta je, po vašem mišljenju, javno-privatni dijalog?

Baza: Ukupna ciljna grupa - Preduzeća; Poslovna udruženja; Javni sektor; Višestruki odgovori

Javno privatni dijalog je:

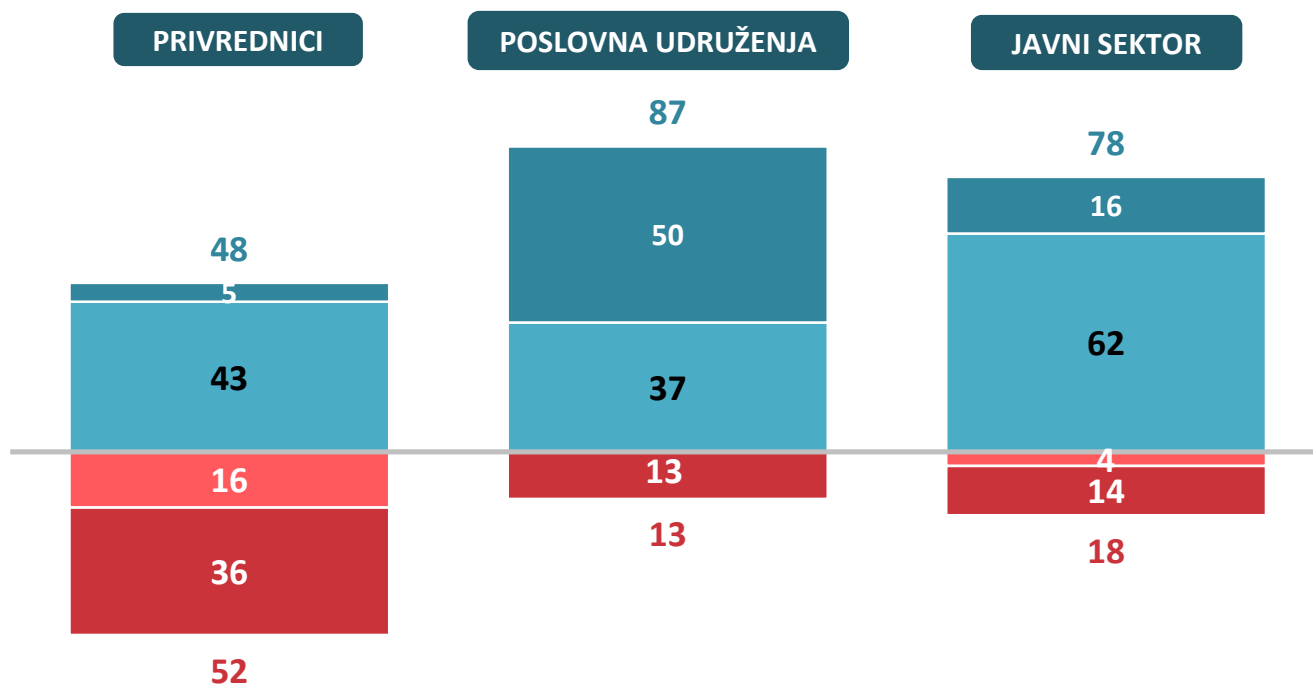
„Prilika da se neke stvari reše, država da reši u saradnji sa ostalim privrednim subjektima i tako omogućí bolje poslovno okruženje.“ – Predstavnik poslovnog udruženja

„Komunikacija javnog i privatnog sektora u cilju pronalaska rešenja za bolje poslovanje i okruženje.“ – Predstavnik poslovnog sektora

1.2. Ocena trenutnog stanja, upoznatost sa praksom i efekti javno-privatnog dijaloga

U skladu sa prethodnim nalazom, veliki udeo predstavnika poslovnih udruženja (87%) i javnog sektora (78%) navodi da su upoznati sa praksom javno-privatnog dijaloga u Srbiji (Grafikon 1.2.a.). S druge strane, procenat upoznatih je znatno manji među privrednicima – manje od polovine (48%).

Grafikon 1.2.a. Upoznatost sa praksom javno-privatnog dijaloga u Srbiji

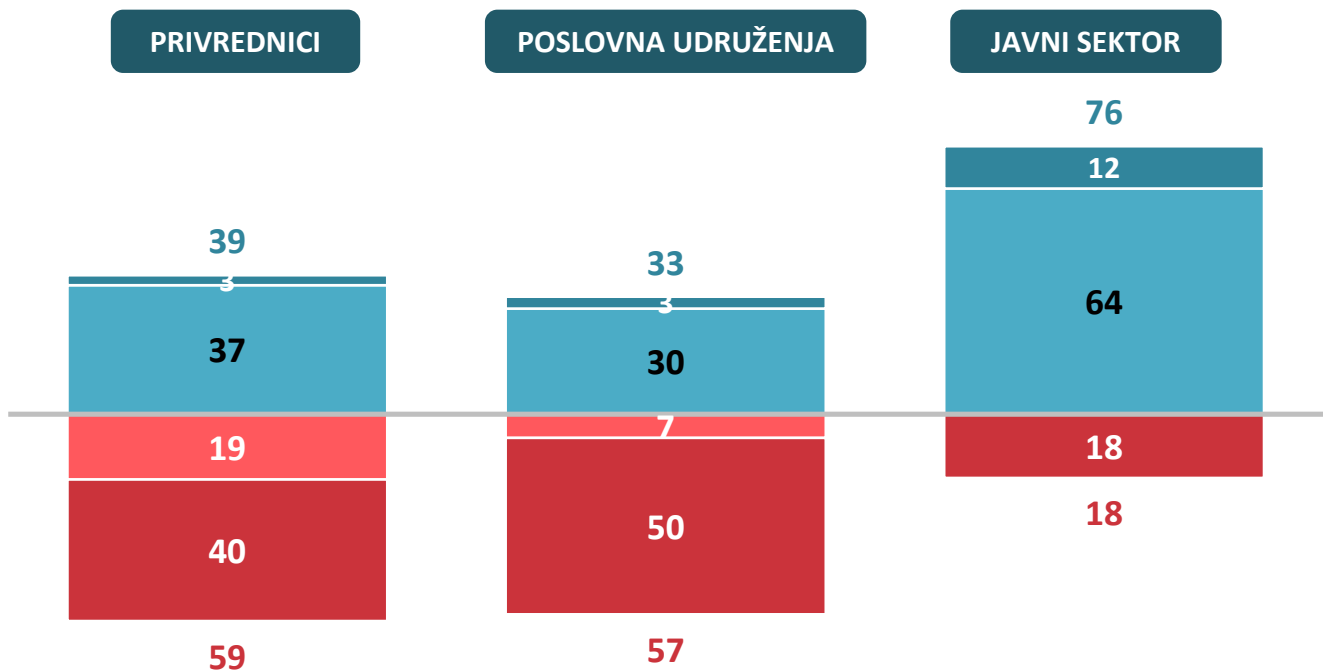
Pitanje: U kojoj meri ste upoznati sa praksom JPD u Srbiji?

Baza: Ukupna ciljna grupa - Preduzeća; Poslovna udruženja; Javni sektor

Za razliku od upoznatosti sa javno-privatnim dijalogom gde postoji razlika između privrednika s jedne strane, i predstavnika poslovnih udruženja i javnog sektora s druge strane, situacija je drugačija kada je reč o oceni komunikacije, odnosno dijaloga između privrede i države (Grafikon 1.2.b.)¹. Naime, među privrednicima i predstavnicima udruženja tek trećina iskazuje zadovoljstvo (39% i 33%, redom), dok je među predstavnicima javnih institucija čak tri četvrtine zadovoljnih (76%).

¹ Nakon otvorenog pitanja o tome šta je javno-privatni dijalog, svim ispitanicima je data definicija istog, kako bi bili u stanju da iskažu svoje stavove i iskustva u vezi sa javno-privatnim dijalogom.

Grafikon 1.2.b. Ocena dijaloga između privrede i države

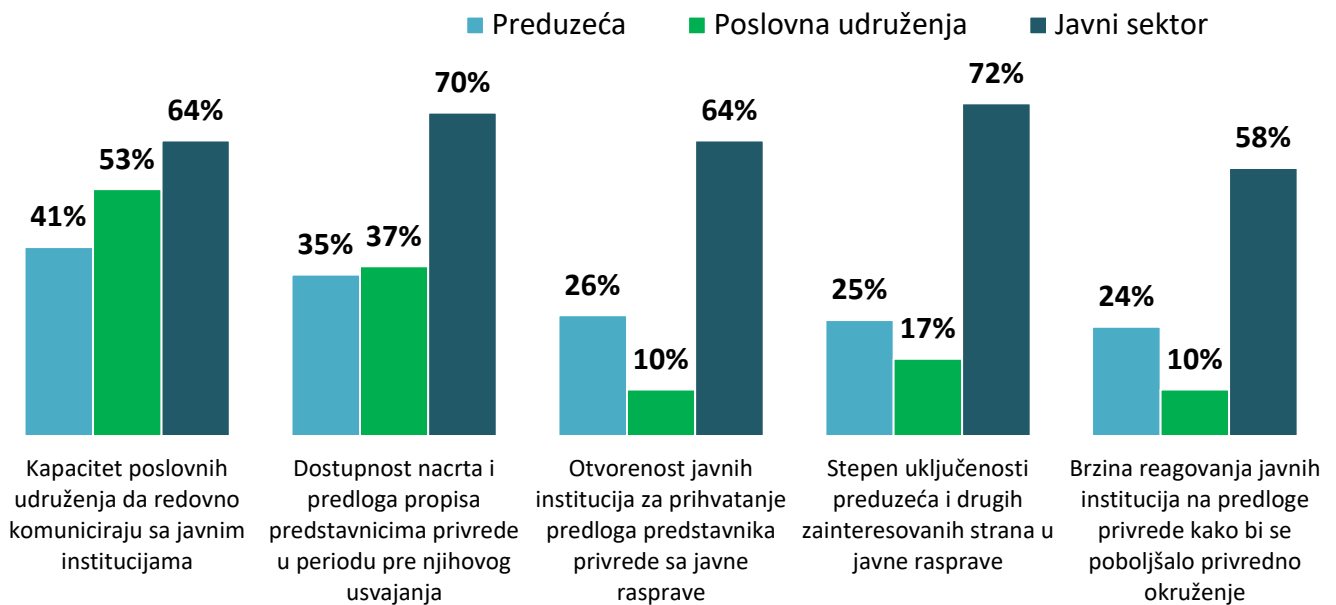
Pitanje: Kako biste ocenili komunikaciju (dijalog) između privrede i države?

Baza: Ukupna ciljna grupa - Preduzeća; Poslovna udruženja; Javni sektor

Primetne su razlike u ocenama stanja u različitim oblastima javno-privatnog dijaloga između tri grupe sagovornika, a predstavnici javnih institucija naročito odskaču dajući mahom pozitivne ocene svim navedenim aspektima javno-privatnog dijaloga (Grafikon 1.2.c.).

Ukoliko razmotrimo odgovore predstavnika poslovnog sektora i udruženja, uočljivo je da najveći udeo pozitivno ocenjuje kapacitet poslovnih udruženja da redovno komuniciraju sa javnim institucijama (41% preduzeća i 53% udruženja). Oko trećine predstavnika preduzeća i udruženja pozitivno ocenjuje i dostupnost nacрта i predloga propisa predstavnicima privrede pre nego što su usvojeni. Kada je u pitanju otvorenost javnih institucija za predloge privrednika tokom javnih rasprava, kao i brzina reagovanja na predloge privrede, četvrtina preduzeća i tek svako deseto udruženje daje pozitivne ocene. Preduzeća su manje kritična i kod ocene sopstvene uključenosti, kao i uključenosti drugih zainteresovanih strana u javne rasprave u poređenju sa poslovnim udruženjima – četvrtina preduzeća daje pozitivne ocene, dok je ovaj udeo 17% kod poslovnih udruženja.

Grafikon 1.2.c. Ocena stanja u sledećim oblastima

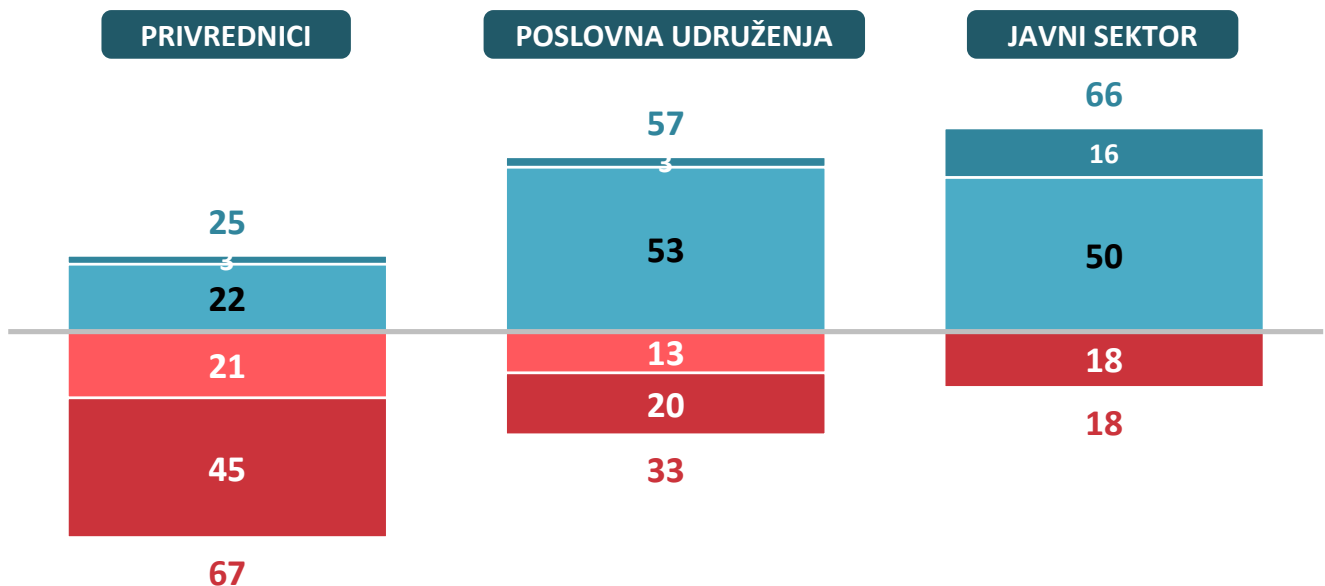

Pitanje: Kako biste ocenili stanje u sledećim oblastima...?

Baza: Ukupna ciljna grupa - Preduzeća; Poslovna udruženja; Javni sektor

U skladu sa ocenom stanja javno-privatnog dijaloga jeste i podatak da čak dve trećine predstavnika javnih institucija smatra da je on uticao na poboljšanje poslovnog okruženja u Srbiji u poslednjih 12 meseci (66%), dok ovo mišljenje deli 57% predstavnika poslovnih udruženja i tek četvrtina privrednika (25%) (Grafikon 1.2.d.).

Grafikon 1.2.d. Uticaj JPD na poboljšanje poslovnog okruženja u Srbiji u poslednjih 12 meseci

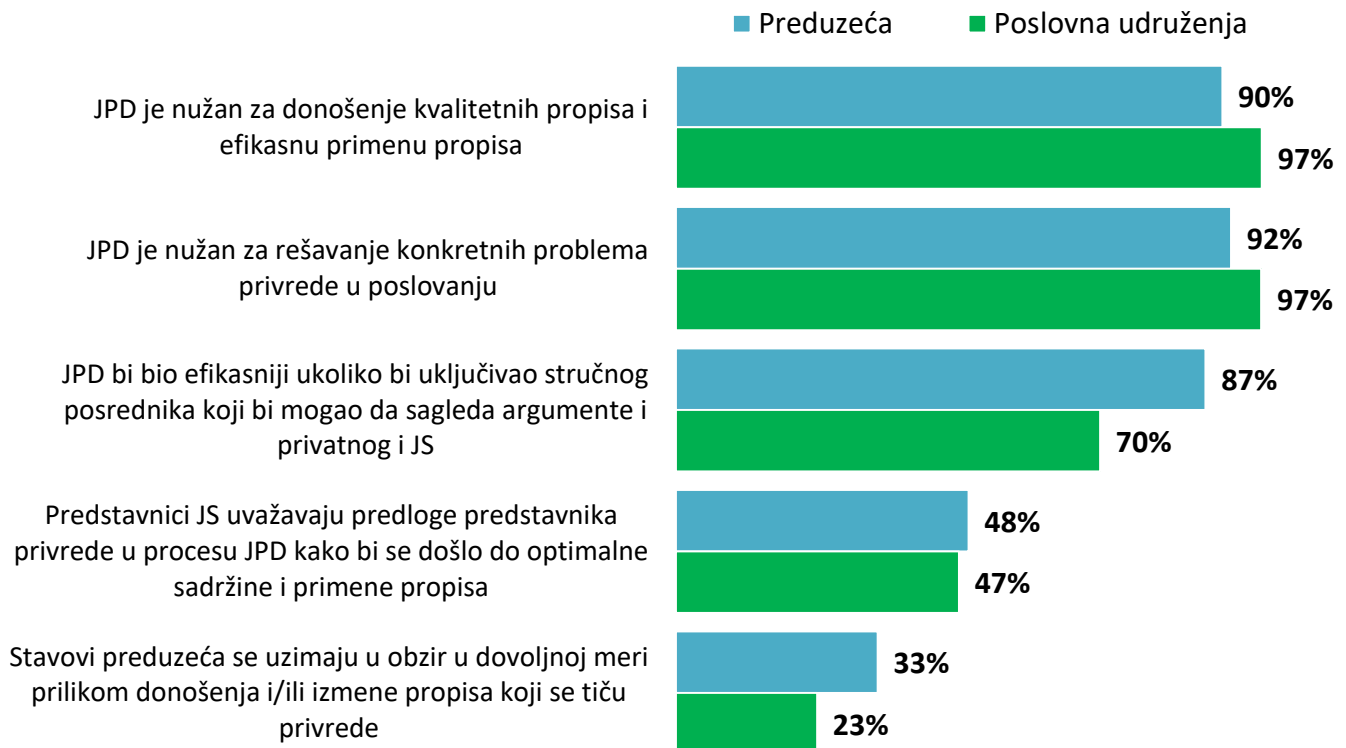
Pitanje: U kojoj meri smatrate da je JPD uticao na poboljšanje poslovnog okruženja u Srbiji u poslednjih 12 meseci?

Baza: Ukupna ciljna grupa - Preduzeća; Poslovna udruženja; Javni sektor

Privrednici i predstavnici poslovnih udruženja uglavnom imaju slične stavove o javno-privatnom dijalogu. Velika većina (preko 90%) je saglasna da je javno-privatni dijalog nužan za donošenje kvalitetnih propisa i efikasnu primenu propisa, ali i rešavanje konkretnih problema privrede u poslovanju. Predstavnici preduzeća u većoj meri smatraju da bi javno-privatni dijalog bio efikasniji kada bi uključivao stručnog posrednika koji bi mogao da

sagleda argumente obe strane – 87% privrednika u poređenju sa 70% udruženja. Dok se oko polovine privrednika i udruženja slaže da predstavnici javnog sektora uvažavaju predloge predstavnika privrede u cilju kreiranja propisa optimalne sadržine i primene, manji udeo smatra da se stavovi preduzeća uzimaju u obzir u dovoljnoj meri (trećina privrednika i nešto manje od četvrtine predstavnika poslovnih udruženja). U prilog ovom podatku govori i nalaz da 58% predstavnika javnog sektora smatra da su tokom poslednjih 12 meseci javne institucije donele značajan broj propisa koji bi bili znatno bolji da su pre donošenja temeljnije prodiskutovani sa predstavnicima privrede.

Grafikon 1.2.e. Slaganje sa sledećim stavovima u vezi JPD

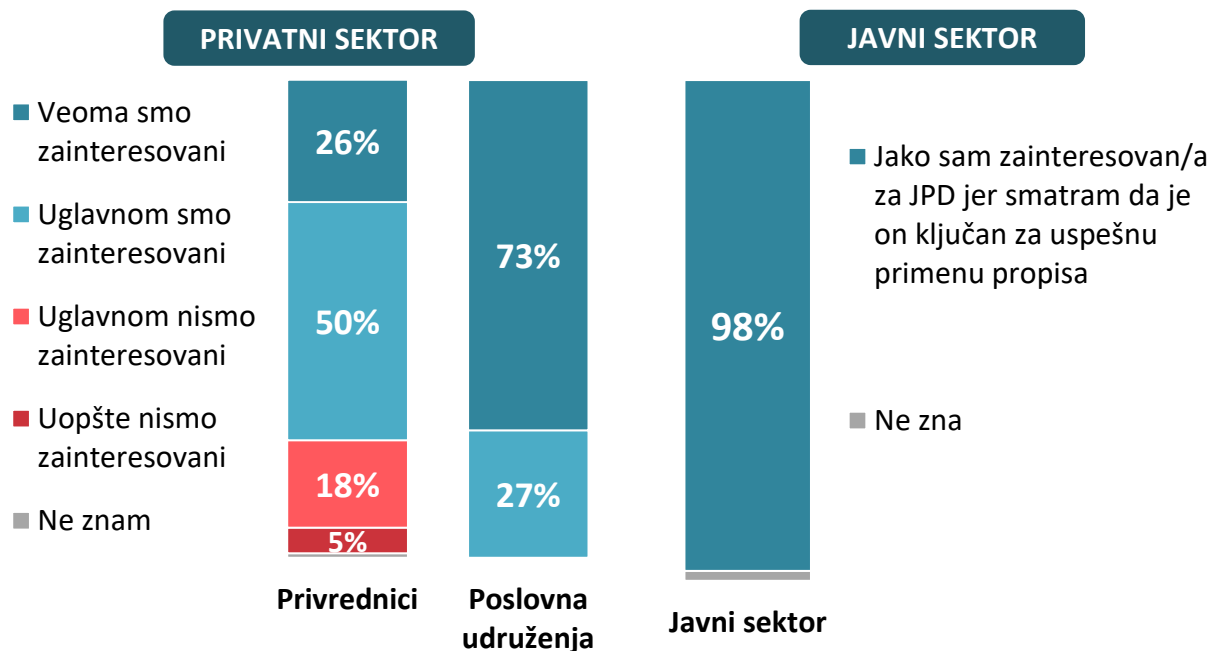
Pitanje: U kojoj meri se slažete sa sledećim stavovima?

Baza: Ukupna ciljna grupa - Preduzeća; Poslovna udruženja

1.3. Zainteresovanost i otvorenost za javno-privatni dijalog

Zainteresovanost različitih aktera u procesu javno-privatnog dijaloga se u velikoj meri razlikuje (Grafikon 1.3.a.). Skoro svi predstavnici javnog sektora iskazuju zainteresovanost za javno-privatni dijalog smatrajući da je on ključan za uspešnu primenu propisa. Na strani privatnog sektora, zainteresovanost je znatno veća među poslovnim udruženjima nego među privrednicima. Svi predstavnici poslovnih udruženja pokazuju zainteresovanost za javno-privatni-dijalog, a tri četvrtine je veoma zainteresovano. S druge strane, dok je tri četvrtine zainteresovanih privrednika, samo četvrtina je veoma zainteresovana za javno-privatni dijalog.

Grafikon 1.3.a. Zainteresovanost za JPD – samoprocena

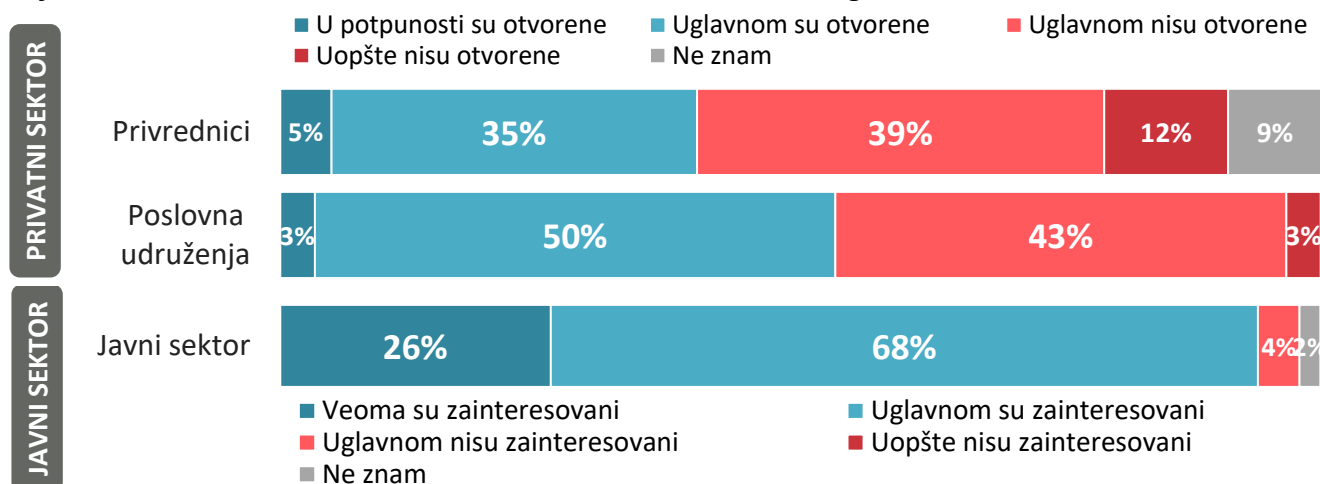

Pitanja: Da li ste zainteresovani za dijalog sa javnim institucijama?/ Koja od navedenih tvrdnji najviše odgovara Vašem stavu u vezi sa JPD?

Baza: Ukupna ciljna grupa - Preduzeća; Poslovna udruženja; Javni sektor

Skoro svi predstavnici javnog sektora ocenjuju da su privrednici i poslovna udruženja zainteresovani za javno-privatni dijalog, a četvrtina smatra da su veoma zainteresovani (Grafikon 1.3.b.). S druge strane, znatno manji udeo privrednika i predstavnika udruženja vidi javne institucije kao otvorene za dijalog sa predstavnicima privrede u poslednjih 12 meseci – oko polovine predstavnika udruženja i 40% privrednika. Zanimljivo je udeo onih koji smatraju da su institucije u potpunosti otvorene.

Grafikon 1.3.b. Zainteresovanost/ otvorenost za JPD – ocena druge strane

Pitanja: Kako biste ocenili otvorenost javnih institucija za dijalog sa predstavnicima privrede u poslednjih 12 meseci?/Koliko su, po Vašem mišljenju, privredna udruženja i privrednici uopšte zainteresovani za dijalog sa javnim institucijama?

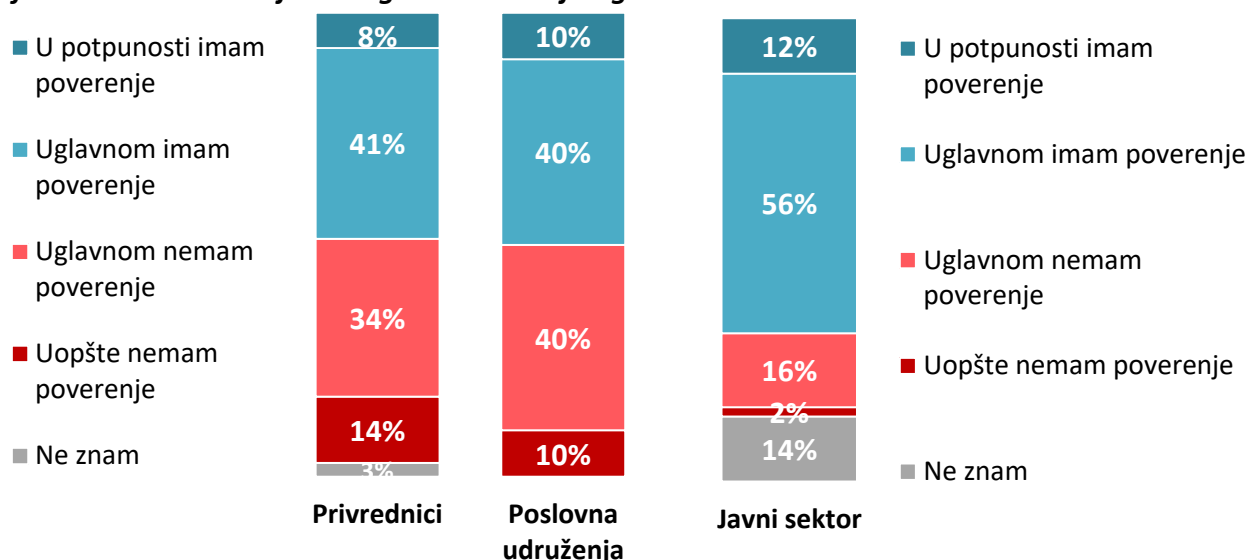
Baza: Ukupna ciljna grupa - Preduzeća; Poslovna udruženja; Javni sektor

1.4. Ocena međusobnog poverenja aktera javno-privatnog dijaloga

Analiza poverenja između javnog i privatnog sektora takođe, ukazuje na razlike između različitih aktera u procesu javno-privatnog dijaloga (Grafikon 1.4.b.). S jedne strane, dve trećine predstavnika javnih institucija ima poverenja da predstavnici privrede učestvuju u dijalogu vodeći računa o javnom interesu (68%), dok tek nešto malo manje od petine ističe da nema poverenja (18%). Dodatnih 14% predstavnika javnog sektora ne može da da ocenu, što verovatno govori o slabom kontaktu sa predstavnicima privrede.

Nasuprot tome, predstavnici privrede imaju nešto negativniji stav i mišljenja su podeljena po pitanju uverenja da javni sektor učestvuje u javno-privatnom dijalogu imajući za cilj poboljšanje opšteg poslovnog okruženja u zemlji. Naime, polovina privrednika (49%) i predstavnika poslovnih udruženja (50%) ima poverenja da javni sektor učestvuje u dijalogu imajući za cilj poboljšanje opšteg poslovnog okruženja, dok s druge strane polovina ističe da nema poverenja (48% privrednika i 50% predstavnika poslovnih udruženja).

Grafikon 1.4.a. Poverenje u drugu stranu u dijalogu

Pitanja: U kojoj meri imate poverenja da javni sektor učestvuje u JPD imajući za cilj poboljšanje opšteg poslovnog okruženja?/ U kojoj meri imate poverenja da predstavnici privrede učestvuju u JPD vodeći računa o javnom interesu?

Baza: Ukupna ciljna grupa - Preduzeća; Poslovna udruženja; Javni sektor

2. PRAKSA PRI DONOŠENJU PROPISA I UČEŠĆE U JAVNO-PRIVATNOM DIJALOGU

2.1. Učešće u javno-privatnom dijalogu (uključivanje predstavnika privrede i proces pripreme propisa)

Gotovo sve javne institucije su u poslednjih 12 meseci imale priliku za saradnju, odnosno konsultacije sa predstanicima privrede. Tačnije, preko 90% predstavnika javnog sektora ističe da je njihova institucija u poslednjih 12 meseci pripremala, donosila, odnosno menjala makar jedan propis (94%)². Osam od deset predstavnika javnog sektora navodi da su u okviru njihove instituciji imali priliku da lično ostvari kontakt sa privredom u vezi sa nekim propisom ili u vezi za određenim problemom u poslovanju u poslednjih 12 meseci.

Prema sopstvenim navodima većina navedenih javnih institucija je organizovala konsultacije u toku procesa pripreme datih propisa. Tako, 83% ističe da su svi propisi, odnosno da je većina propisa prošla kroz neki vid konsultacija sa predstavnicima privrede, dok s druge strane, svaki deseti predstavnik javnog sektora ističe da su propise pripremali bez konsultacija, ili da su konsultacije retko sprovedene (11%) (Grafikon 2.1.a.).

Grafikon 2.1.a. Organizovanje konsultacija od strane javnih institucija u toku pripreme propisa

Pitanje: Da li ste u toku pripreme/ donošenja/ izmene datih propisa organizovali bilo kakav vid konsultacija sa predstavnicima privrede

Baza: institucije koje su u poslednjih 12 meseci pripremale/ donosile/ izmenile bilo kakav propis (94% od ciljne populacije)

Kao najčešći razlozi za izostanak konsultacija sa predstavnicima privrede prilikom pripreme određenih propisa, najpre se navodi da su institucije već dovoljno obaveštene o stavovima zainteresovane javnosti (18%) (iako ne znamo na koji su se to način institucije obaveštavale, jer je pitanje pokrivalo bilo kakav vid konsultacija), ali se navode i objektivni razlozi poput nedostatka ljudskih ili materijalnih resursa za organizovanje aktivnosti u okviru javno-privatnog dijaloga (14%) (Grafikon 2.1.b.). Svaki deseti predstavnik ističe i nedostatak vremena kao problem usled kog nisu organizovane konsultacije (9%). Važno je napomenuti da određeni broj predstavnika javnog sektora kao razlog za neodržavanje konsultacija u toku pripreme propisa nalaze u nedostavima

² Termin propis će se u ovom izveštaju koristiti kao zajednički termin za zakon, strategiju, akcioni plan ili podzakonski akt.

predstavnik privrede, pa tako 9% navodi da je oblast u kojoj je pripreman propis takva da akteri van državne uprave nemaju dovoljno znanja da doprinesu konsultacijama, ili da predstavnici privrede jednostavno nisu zainteresovani za učešće u ovakvom obliku saradnje sa javnim sektorom (5%). Ipak, treba imati u vidu da su u pitanju samo tri predstavnika javnog sektora.

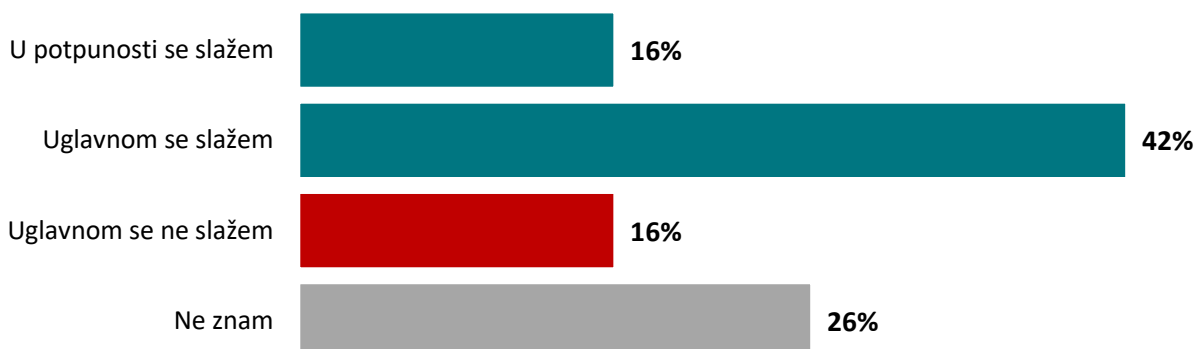
Grafikon 2.1.b. Razlozi za neorganizovanje konsultacija

Pitanje: Zbog čega nisu organizovane konsultacije u toku pripreme/ donošenja/ izmene pojedinih propisa
Višestruki odgovori; Baza: Institucije koje nisu organizovale konsultacije u toku pripreme/ donošenja/ izmene pojedinih propisa (44% od ciljane populacije)

Bez obzira da li su organizovali konsultacije u toku pripreme pojedinih propisa ili ne, većina predstavnika javnog sektora se slaže da bi doneti propisi bili značajno bolji da su pre donošenja temeljnije prodiskutovani sa predstavnicima privrede (58%), dok svega 16% ističe da se ne slaže sa ovim stavom (Grafikon 2.1.c). Donekle je problematična činjenica da četvrtina predstavnika javnih institucija ne može da da odgovori na ovo pitanje.

Grafikon 2.1.c. Slaganje sa stavom da bi doneti propisi bili značajno bolji da su pre donošenja temeljnije prodiskutovani sa predstavnicima privrede

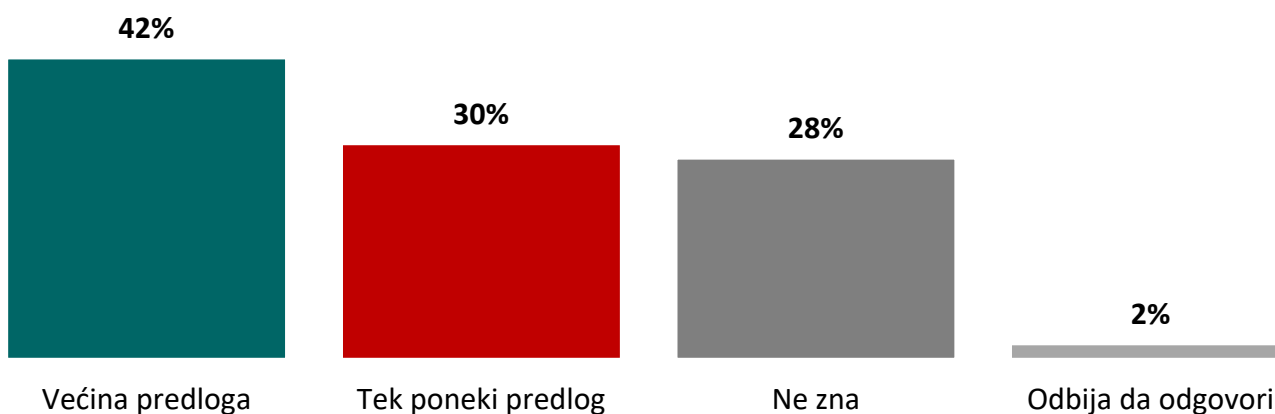

Pitanje: U kojoj meri se slažete se sledećom stavkom - Tokom poslednjih 12 meseci javne institucije su donele značajan broj propisa za koje smatramo da bi bili značajno bolji da su pre donošenja temeljnije prodiskutovani sa predstavnicima privrede?

Baza: Ukupna ciljna populacija – javni sektor

Malo negativniji stav predstavnika javnog sektora se registruje kada je u pitanju broj podnetih predloga od strane predstavnika privrede koji se usvoji, odnosno koji ulitativno dovede do promene propisa. Naime, oko dve petine ističe da se većina predloga usvoji (42%), dok tri od deset predstavnika javnog sektora navodi da se tek poneki predlog usvoji, odnosno da dovede do promene nekog propisa (30%) (Grafikon 2.1.d.). Zabrinjavajuće je da preko četvrtine predstavnika javnih institucija zapravo ne zna kakav je konačni ishod komentara u smislu uticaja na pripremu propisa (28%).

Grafikon 2.1.d. Procena udela usvojenih predloga, odnosno udela predloga koji dovode do promene propisa

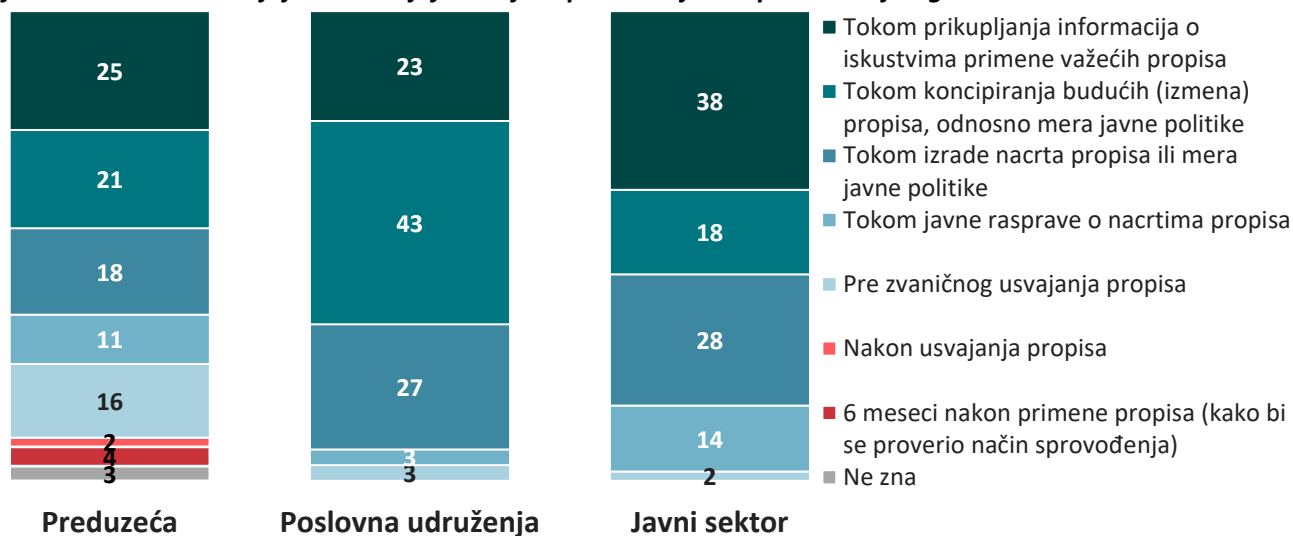
Pitanje: Po Vašoj proceni, koliko se ovakvih podnetih predloga od strane predstavnika privrede usvoji, odnosno koliko ovakvih predloga dovede do promene propisa?

Baza: Ukupna ciljna populacija – javni sektor

2.2. Faza uspostavljanja komunikacije u procesu javno-privatnog dijaloga

Kako predstavnici privrede, tako i predstavnici javnog sektora slažu se da je najefikasnije javno-privatni dijalog uspostaviti u početnim fazama pripreme propisa (pre javne rasprave o nacrtima propisa) – tokom prikupljanja informacija o iskustima primene važnih propisa (25% privrednici; 23% udruženja; 38% javni sektor), tokom koncipiranja budućih propisa (21% privrednici; 43% udruženja; 18% javni sektor), odnosno tokom izrade nacrta propisa (18% privrednici; 27% udruženja; 28% javni sektor) (Grafikon 2.2.a.).

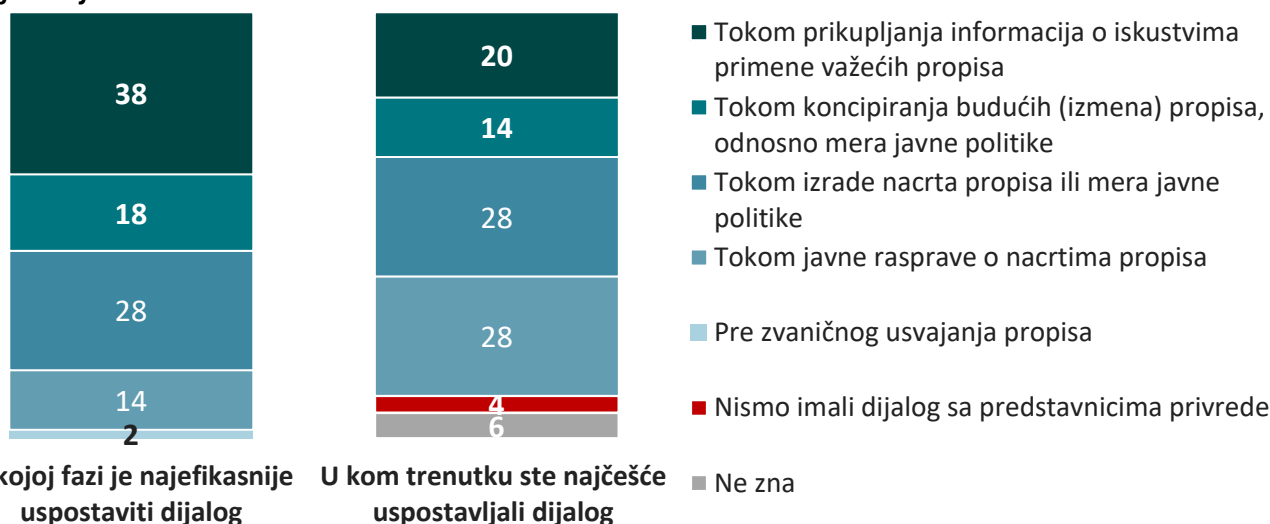
Jedino se kod privrednika, dodatno može zapaziti i manji procenat onih koji veruju da bi najefikasnije bilo da se predstavnici privrede uključe u nekom periodu nakon usvajanja propisa (6%). Mora se napomenuti da ovi privrednici nisu bili uključeni u javno-privatni dijalog u prethodnom periodu, da većina njih ističe da nije član nijednog poslovnog udruženja (uključujući i privrednu komoru), kao i da većina ističe da ne zna šta predstavlja javno-privatni dijalog.

Grafikon 2.2.a. Faza u kojoj bi bilo najefikasnije uspostaviti javno-privatni dijalog

Pitanja: Po Vašem mišljenju, u kojoj fazi je najefikasnije da javne institucije uspostave dijalog sa privredom? / Po Vašem mišljenju u kojoj fazi je najefikasnije uspostaviti dijalog sa privredom

Baza: Ukupna ciljna populacija

Uprkos činjenici da je preko četiri petine predstavnika javnog sektora (84%) istaklo da je najefikasnije javno-privatni dijalog uspostaviti u fazi pre pokretanja javnih rasprava o nacrtima propisa, u praksi to ipak nije slučaj. Tako 38% predstavnika ukazuje da je bi najefikasnije bilo da se javno-privatni dijalog uspostavi u početnoj fazi – tokom prikupljanja informacija o iskustvima primene važećih propisa (Grafikon 2.2.b.), ali je u praksi uspostavljanje dijaloga u ovoj fazi znatno ređe – 20%. Slično tome, svega 14% predstavnika javnih institucija ističe da bi dijalog trebalo uspostaviti u fazi javnih rasprava, dok duplo više ističe da se dijalog upravo započinje u ovoj fazi (28%). Dodatno, 6% navodi da ne zna u kojoj fazi je uspostavljen dijalog (i da li je dijalog uopšte uspostavljen), a 4% predstavnika javnog sektora ističe da nisu imali dijalog sa predstavnicima privrede.

Grafikon 2.2.b. Faza u kojoj JAVNI SEKTOR uspostavlja javno-privatni dijalog naspram faze u kojoj bi to bilo najefikasnije

Pitanja: Po Vašem mišljenju u kojoj fazi je najefikasnije uspostaviti dijalog sa privredom? / U kom trenutku ste najčešće uspostavljali dijalog sa poslovnim udruženjima i/ili privrednim komorama i/ili privrednim subjektima u poslednjih 12 meseci?

Baza: Ukupna ciljna populacija

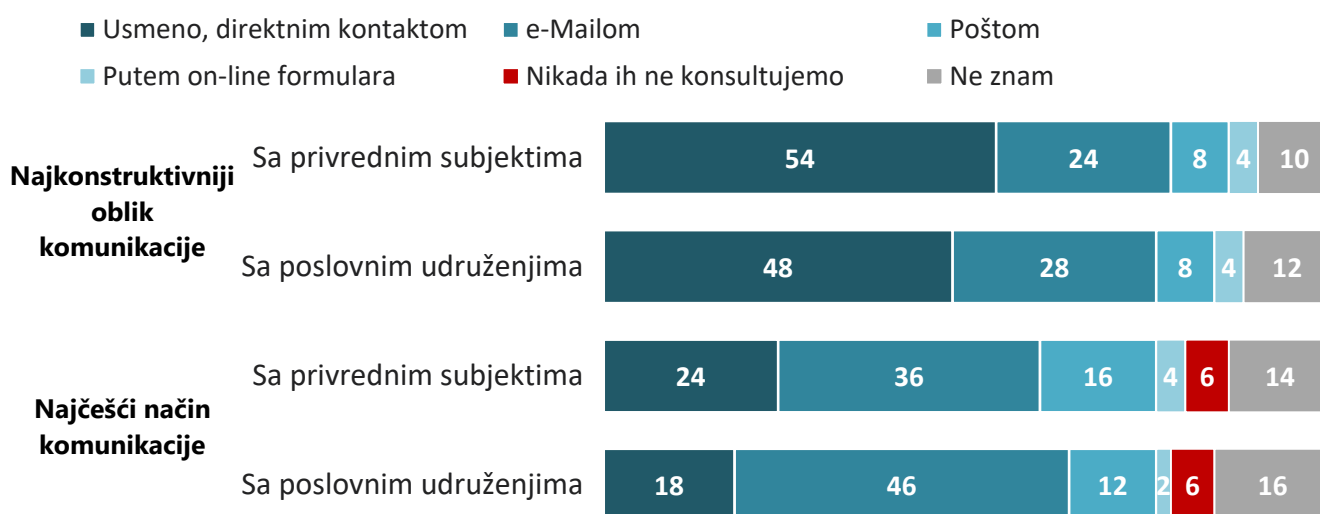
2.3. Komunikacija javnog i privatnog sektora u procesu javno-privatnog dijaloga

Predstavnici javnih institucija ističu direktan kontakt, odnosno, komunikaciju usmenim putem kao vid komunikacije u kojem predstavnici privrede daju najkonstruktivniji doprinos u okviru javno-privatnog dijaloga (54% kada je u pitanju komunikacija sa privrednicima; 48% kada je u pitanju komunikacija sa poslovnim udruženjima) (Grafikon 2.3.a.). Jedini oblik komunikacije, pored direktnog kontakta, koji predstavnici javnog sektora, u većoj meri, navode kao konstruktivan predstavlja komunikacija putem e-maila – to navodi oko četvrtine (24% za komunikaciju sa privrednicima; 28% za komunikaciju sa poslovnim udruženjima).

Kada je dosadašnja praksa komunikacije sa predstavnicima privrede u pitanju, situacija je ipak donekle drugačija – i dalje su komunikacija usmenim putem i putem e-maila najzastupljenije, ali je u praksi e-mail ubedljivo najčešći način komuniciranja kako sa poslovnim udruženjima (46%), tako i sa privrednicima (36%). Komunikacija usmenim putem je u praksi znatno ređe zastupljena. Ovaj oblik komunikacije kao najčešći navodi svega četvrtina predstavnika javnih institucija kada su u pitanju privrednici (24%), odnosno svaki peti kada su u pitanju poslovna udruženja (18%).

Dosta je problematično što postoji i određeni procenat predstavnika javnog sektora koji navodi da ne zna koji je najčešći oblik komunikacije sa predstavnicima privrede (14% za privrednike; 16% za poslovna udruženja).

Grafikon 2.3.a. Najkonstruktivniji i najčešći oblici komunikacije sa predstavnicima privrede u procesu javno-privatnog dijaloga po mišljenju predstavnika JAVNOG SEKTORA

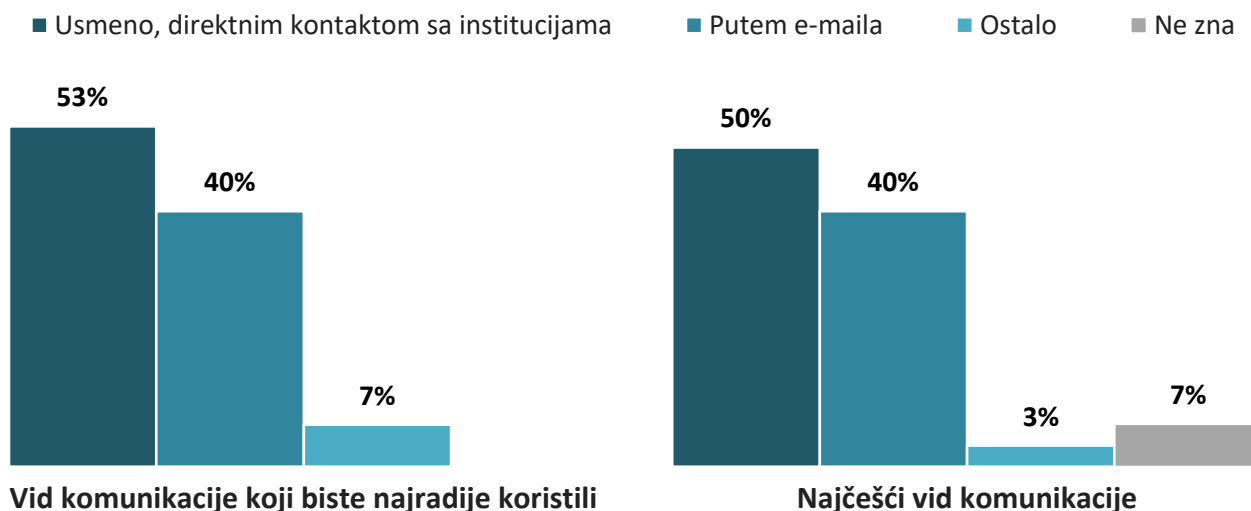

Pitanja: Na koji način Vi najčešće komunicirate sa predstavnicima privrede kada ih konsultujete o budućim merama javne politike, odnosno kada ih obavestavate o novousvojenim merama i propisima? / Uzevši u obzir različite aktere u procesu javno-privatnog dijaloga, na koji način oni daju najkonstruktivniji doprinos po Vašem mišljenju?

Baza: Ukupna ciljna populacija – javni sektor

Prema predstavnicima poslovnih udruženja ovakav nesklad između najkonstruktivnijeg i najčešće korišćenog oblika komunikacije u okviru javno-privatnog dijaloga ne postoji. Po njihovom mišljenju najbolji (53%) i najčešće korišćeni vid komunikacije sa predstavnicima javnog sektora (50%) predstavlja direktan kontakt sa institucijama (Grafikon 2.3.b.). Kao i u slučaju javnog sektora na drugom mestu se nalazi komunikacija putem e-maila (40%).

Grafikon 2.3.b. Oblici komunikacije koje bi predstavnici POSLOVNIH UDRUŽENJA najradije koristili i oni koje najčešće koriste u okviru javno-privatnog dijaloga

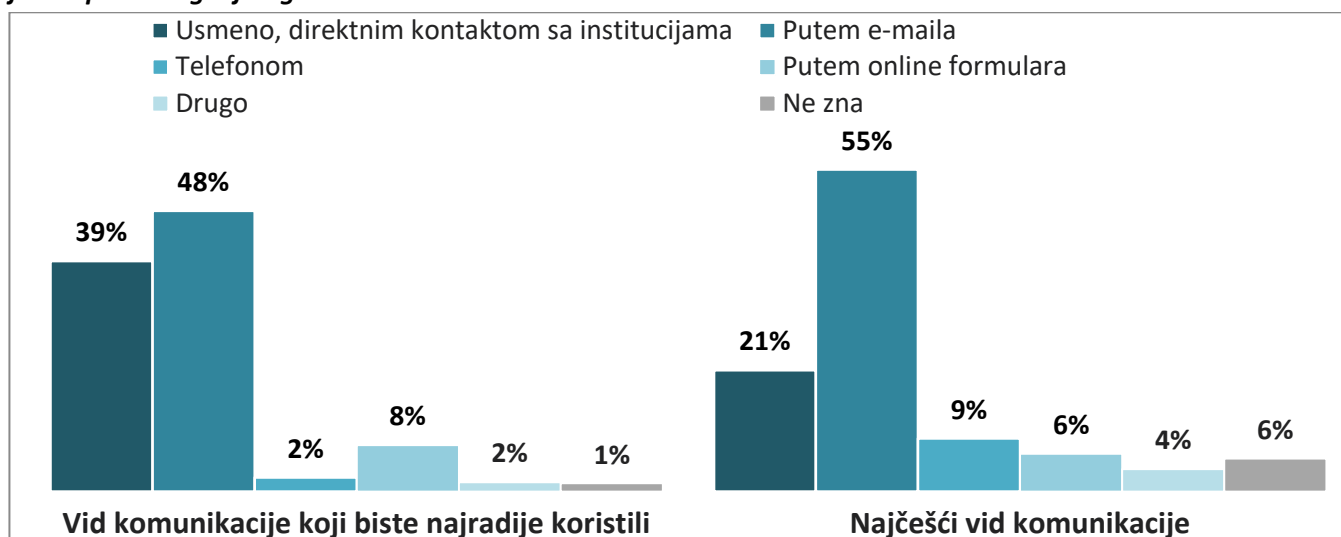

Pitanja: Kada je u pitanju proces javno-privatnog dijaloga, koji vid komunikacije, po Vašem mišljenju, predstavnici privrede najčešće koriste? / koji vid komunikacije smatrate da bi predstavnici privrede najradije koristili?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Za razliku od predstavnika javnog sektora i poslovnih udruženja, privrednici uglavnom preferiraju komunikaciju putem e-maila (48%), dok direktan kontakt kao nabolji vid komunikacije u okviru javno-privatnog dijaloga ističe 39% privrednika (Grafikon 2.3.c.). U praksi privrednici zapravo najviše i komuniciraju sa javnim institucijama putem e-maila (55%), dok je prema navodima privrednika direktan kontakt zastupljen u znatno manjoj meri (21%).

Grafikon 2.3.c. Oblici komunikacije koje bi PRIVREDNICI najradije koristili i oni koje najčešće koriste u okviru javno-privatnog dijaloga

Pitanja: Kada je u pitanju proces javno-privatnog dijaloga, koji vid komunikacije, po Vašem mišljenju, predstavnici privrede najčešće koriste? / A koji vid komunikacije smatrate da bi predstavnici privrede najradije koristili?

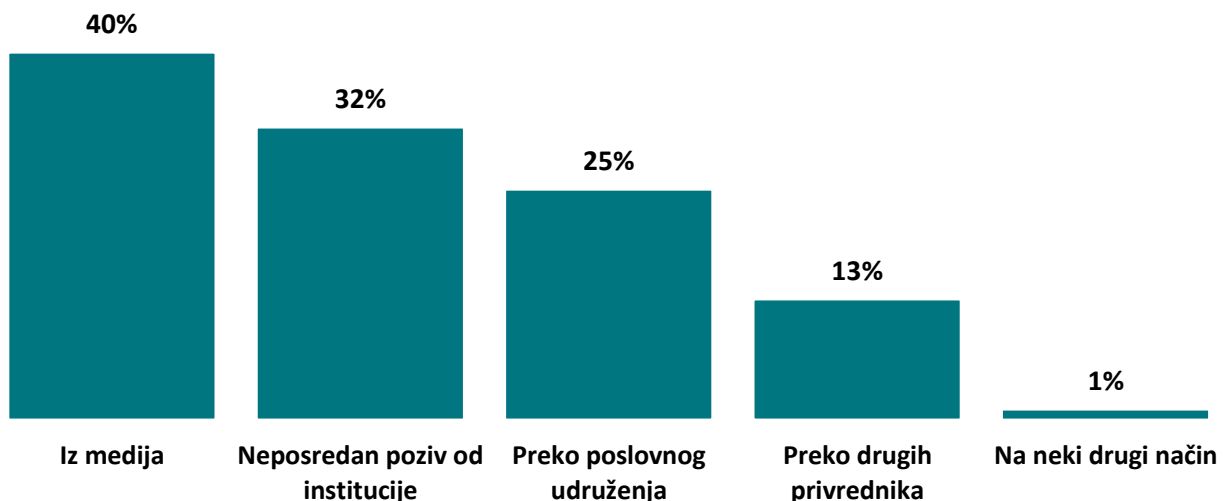
Baza: Ukupna ciljna populacija

Kada je reč o komunikaciji predstavnika privrede i predstavnika javnog sektora u poslednjih 12 meseci, tek svaki četvrti privrednik (26%), ali i svaki drugi predstavnik poslovnih udruženja (47%) ističe da su čuli da je neka javna institucija uputila poziv privredi za učešće u konsultacijama u vezi sa pripremom/ primenom propisa ili problemom u poslovanju. S druge strane, malo manje od dve trećine predstavnika javnog sektora navodi da su poslovna udruženja (66%) i/ili privredni subjekti (64%) bili uključeni u proces pripreme/ donošenja/ izmene propisa u tom periodu.

Među poslovnim udruženjima koja su čula da su neke javne institucije upućivale poziv privredi za učešće u konsultacijama u toku poslednjih 12 meseci, najveći broj udruženja ističe da je poziv stigao na samo poslovno udruženje (8 od 14 udruženja), ali i da su dobijali neposredno pozive od institucija (3 od 14 udruženja). Ipak, pojedina udruženja ističu da su za poziv čuli iz medija (3 od 14 udruženja), odnosno da do njihovog udruženja direktan poziv od institucija nije stigao.

Privrednici koji su naveli da su čuli da su neke javne institucije upućivale poziv privredi za učešće u konsultacijama u toku poslednjih 12 meseci, u najvećem broju slučajeva su za dati poziv čuli iz medija (40%), ali je isto tako ne mali broj privrednika naveo da im je upućen neposredan poziv od strane institucija (32%) (Grafikon 2.3.d.). Dodatno svaki četvrti privrednik ističe da su poziv dobili preko poslovnog udruženja (25%). U ovom slučaju se pod poslovnim udruženjima podrazumevaju kako samostalna poslovna udruženja, tako u Privredna komora Srbije (ovo se može zaključiti iz činjenice da su neki od ovih privrednika naveli da su članovi jedino PKS, dok su drugi navodili pojedina samostalna udruženja). Ovde se može uočiti i određeni stepen kolegijalnosti, jer 13% privrednika ističe da su za poziv čuli preko drugih privrednika.

Grafikon 2.3.d. Način na koji su PRIVREDNICI saznali da je javna institucija uputila poziv privredi za učešće u konsultacijama

Pitanje: Na koji način ste čuli za ovaj poziv?

Višestruki odgovori; Baza: oni koji su u poslednjih 12 meseci čuli da je neka javna institucija uputila poziv privredi za učešće u konsultacijama u vezi sa pripremom/ primenom propisa ili problemom u poslovanju (26% od ciljane populacije)

2.4. Specifični oblici saradnje u procesu javno-privatnog dijaloga

Predstavnici javnih institucija vrlo jasno ističu da je najkorisniji način za upoznavanje sa mišljenjem predstavnicima privrede po pitanju određenih propisa koji su u pripremi, predstavlja dostavljanje stavova relevantnih poslovnih udruženja i privrednih subjekata, odnosno dostavljanje komentara i sugestija (70%) (Grafikon 2.4.a.). Znatno ređe, navode se i drugi oblici poput radnih grupa, odnosno skupova u sklopu javnih rasprava (46%). Pored toga, pojedini predstavnici javnih institucija su naveli da je za upoznavanje sa stavovima zainteresovanih predstavnika privrede korisno i postavljanje pitanja o primeni pojedinih propisa (26%), ili organizovanje semirara o primeni datih propisa (20%), kao i neformalno obraćanje i i nezvanični sastanci (20%).

Ukoliko ideju o dostavljanju komentara kao najkorisnijem obliku upoznavanja sa mišljenjem predstavnika privrede povežemo sa prethodno navedenim stavom predstavnika javnih institucija o konstruktivnosti kontakta licem u lice, može se izvući zaključak da je za javni sektor najkorisnije davanje komentara i sugestija predstavnika privrede usmenim putem u toku procesa javno-privatnog dijaloga.

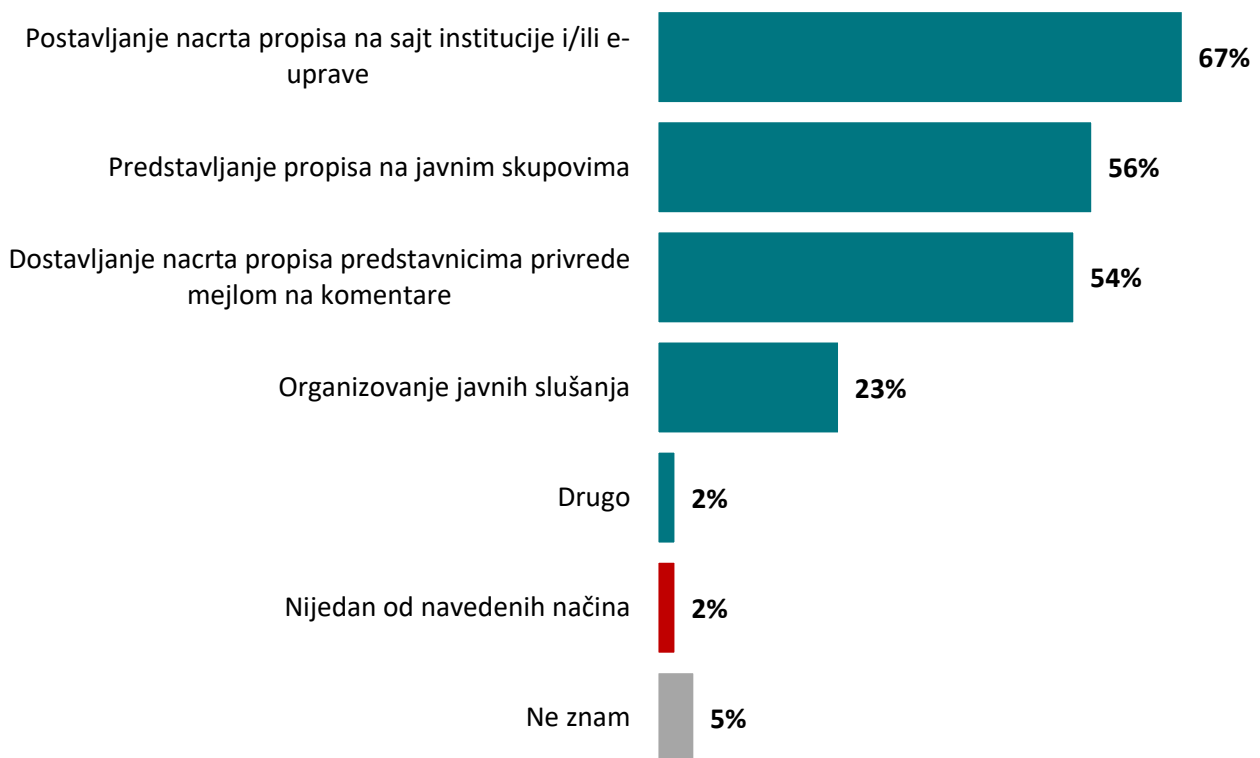
Grafikon 2.4.a. Najkorisniji način da se predstavnici JAVNOG SEKTORA upoznaju sa stavovima zainteresovanih predstavnika privrede

Pitanje: A na koji način bi Vam bilo najkorisnije da se upoznate sa stavovima zainteresovanih predstavnika privrede?
Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

S druge strane, u praksi se registruju tri dominantna načina predstavljanja nacrt propisa koje su koristili predstavnici javnog sektora u procesu konsultacija u poslednjih 12 meseci. Najučestaliji, i najmanje zahtevan način predstavlja postavljanje nacrt propisa na sajt institucije i/ili e-uprave, što koristi dve trećine predstavnika javnog sektora (67%) (Grafikon 2.4.b.). Uz to, preko polovine ističe da dostavlja nacrt propisa predstavnicima privrede e-mailom na komentare (54%). Predstavljanje direktnim kontaktom sa predstavnicima privrede takođe koristi preko polovine predstavnika javnog sektora - predstavljanjem propisa na javnim skupovima (56%). Znatno ređe, nacrti propisa se predstavljaju i organizovanjem javnih slušanja (23%).

Grafikon 2.4.b. Načini predstavljanja Nacrta propisa koje su koristili predstavnici JAVNOG SEKTORA u procesu konsultacija u poslednjih 12 meseci

Pitanje: Koje ste sve načine predstavljanja Nacrta propisa koristili u procesu konsultacija u poslednjih 12 meseci?

Višestruki odgovori; Baza: oni koji su istakli da su bar neki propisi prošli kroz neki vid konsultacija (86% od ciljane populacije javnog sektora)

Slično predstavnicima javnog sektora i većina predstavnika poslovnih udruženja sa svoje strane, takođe ističe da su u poslednjih 12 meseci bili uključeni u neki vid javno-privatnog dijaloga (80%). Zanimljivo je da se ovaj procenat penje do 87% kada se pojam javno-privatnog dijaloga precizira kao učešće u radnim grupama u okviru pripreme propisa (53%), samoinicijativno podnošenje predloga za izmenu određenog propisa (47%), konsultovanje u vezi sa primenom određenog propisa (47%), učešće u javnim raspravama vezanim za određene propise (40%), učešće u drugim telima oformljenim u procesu pripreme propisa (37%), konsultacije vođene od stručni posrednika (23%) ili učešće u nekim drugim oblicima komunikacije u vezi sa pripremom propisa (na primer, preko Naleda) – 3% (Grafikon 2.4.c.).

Grafikon 2.4.c. Učešće POSLOVNIH UDRUŽENJA u nekom od navedenih oblika komunikacije u poslednjih 12 meseci

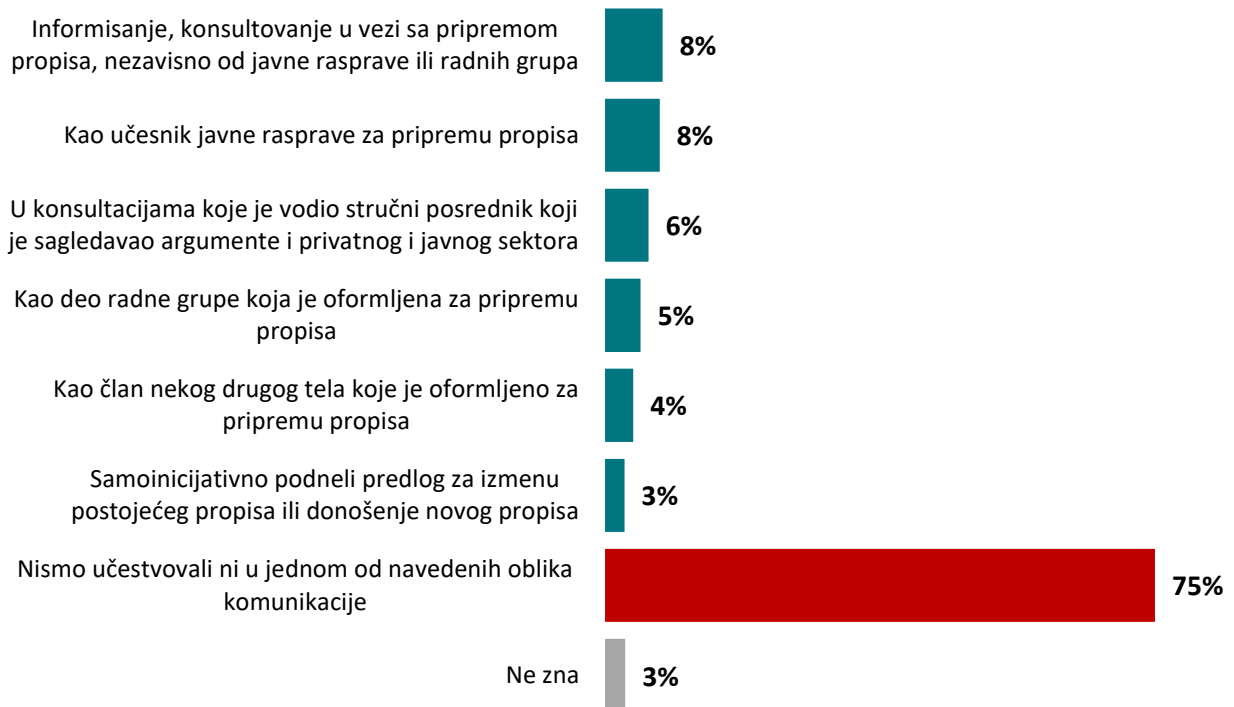

Pitanje: Da li je Vaše udruženje učestvovalo u nekom od navedenih oblika komunikacije u poslednjih 12 meseci?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Nasuprot poslovnim udruženjima, velika većina privrednika ne učestvuje u procesu javno-privatnog dijaloga. Sami privrednici retko su uzimali učešće u konsultacijama sa predstavnicima javnog sektora u poslednjih 12 meseci - svega 11% privrednika ističe da je samostalno bilo uključeno u bilo koji vid javno-privatnog dijaloga u poslednjih 12 meseci. Pored toga, dodatnih 13% navodi da je učestvovalo u javno-privatnom dijalogu preko svojih poslovnih udruženja.

Oni su koristili različite oblike učestovanja u javno-privatnom dijalogu. Učestovanje u javnim raspravama i konsultovanje u vezi sa pripremom propisa su prema navodima privrednika bili najčešći oblici dijaloga (8%) (Grafikon 2.4.d.). Pored toga, privrednici su učestovali u konsultacijama koje je vodio stručni posrednik (6%) ili su bili uključeni i rad radnih grupa (5%) i drugih oformljenih tela (4%). Najmanji procenat privrednika je samoinicijativno podnosio predlog za izmenu postojećeg propisa ili donošenje novog propisa (3%).

Grafikon 2.4.d. Učešće PRIVREDNIKA u nekom od navedenih oblika komunikacije u poslednjih 12 meseci

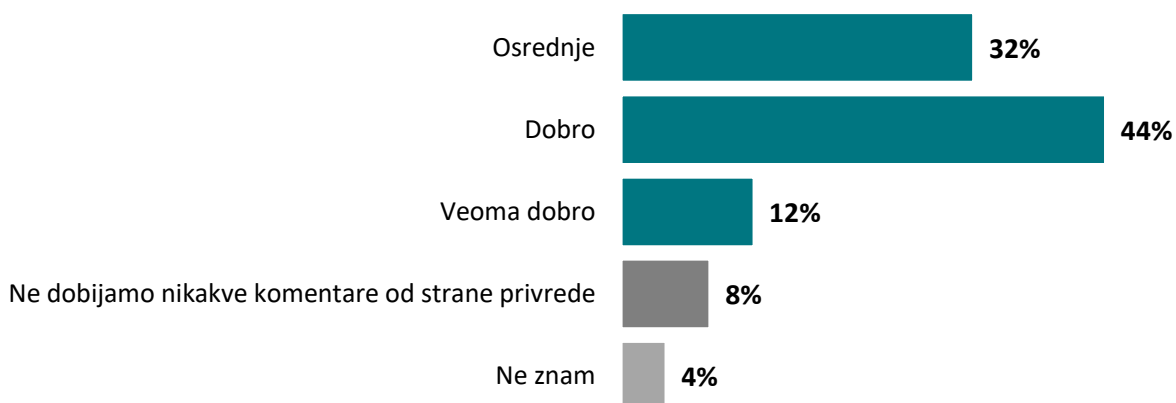
Pitanje: Da li je Vaše preduzeće učestvovalo u nekom od navedenih oblika komunikacije u poslednjih 12 meseci

Baza: Ukupna ciljna populacija

2.4.1. Proces podnošenja komentara i sugestija od strane predstavnika privrede

Malo manje od dve trećine predstavnika javnih institucija je izjavilo da njima lično neko od predstavnika privrede davao primedbe ili komentare prilikom pripreme propisa ili u vezi sa primenom propisa u poslednjih 12 meseci (64%).

Preko polovine predstavnika javnog sektora pritom ocenjuje dostavljene komentare kao dobre (56%). Tačnije, 12% komentare ocenjuje kao veoma dobre (Grafikon 2.4.1.a.). Pored toga, svaki treći predstavnik javnih institucija ocenjuje komentare predstavnika privrede kao osrednje. S druge strane, niko nije ocenio komentare koje su dobijali od poslovnih udruženja i privrednika kao loše.

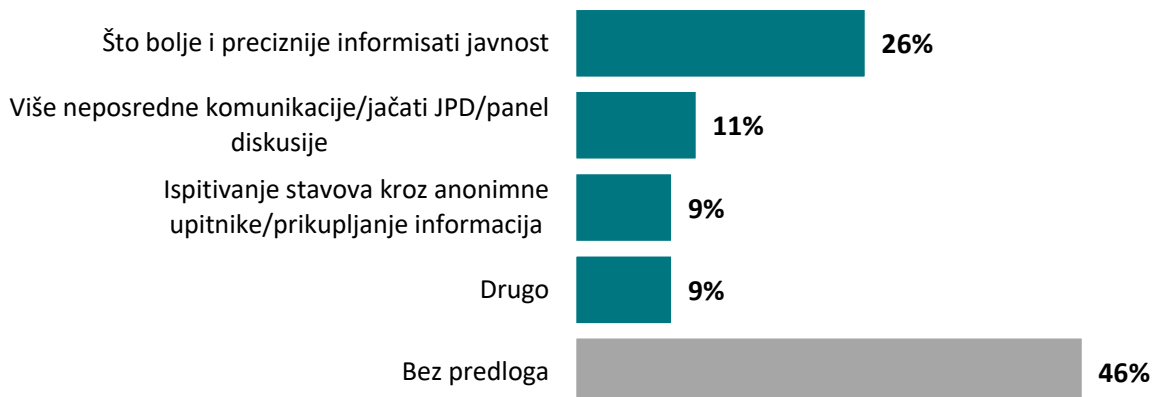
Grafikon 2.4.1.a. Ocena kvaliteta komentara koje JAVNI SEKTOR dobija od strane privrede

Pitanje: Kako biste ocenili kvalitet komentara koje dobijate od strane privrede?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Iako većina predstavnika javnog sektora već veruje da su komentari koje dobijaju od privrede dobri, uvek ima mesta za napredak, barem tako misli preko polovine predstavnika javnog sektora (55%). Kao prvi predlog za unapređenje relevantnosti komentara koji stižu, ističe se da je potrebno što bolje i što preciznije informisanje javnosti o propisima koji su u pripremi (26%) (Grafikon 2.4.1.b.). Pored toga, i u skladu sa idejom da je direktni kontakt najbolji način komunikacije predstavnici javnog sektora ističu da je potrebno više neposredne komunikacije i panel diskusije (11%). Dodatno, kao važno se još ističe i prikupljanje informacija i stavova privrede kroz anonimne upitnike (9%).

Grafikon 2.4.1.b. Predlozi za unapređenje relevantnosti komentara koji stižu od predstavnika privrede

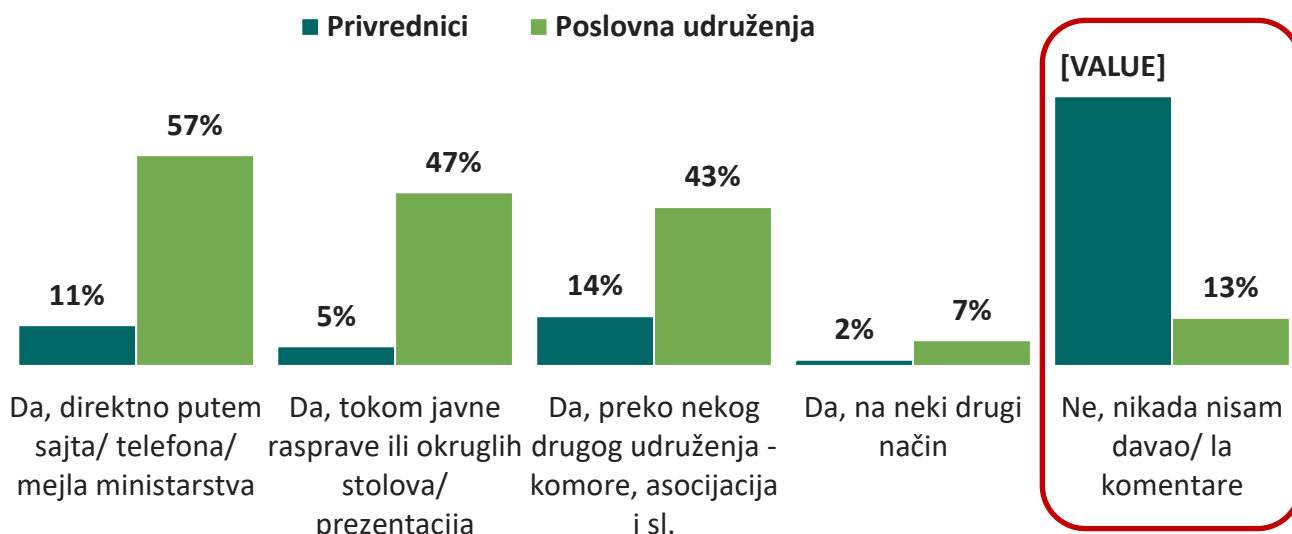
Pitanja: Imate li neki predlog kako unaprediti relevantnost komentara koje dobijate od predstavnika privrede?

Baza: oni koji dobijaju komentare od strane privrede (92% od ciljane populacije)

Sa strane predstavnika privrede, kako poslovna udruženja, tako i privrednici nisu zadovoljni vremenom koje im je na raspolaganju za dostavljanje komentara. Naime, preko polovine privrednika (59%) i preko dve trećine poslovnih udruženja (69%) izjavljuje da, prema njihovim iskustvima, javni sektor ne dostavlja na vreme nacрте propisa kako bi predstavnici privrede mogli da daju svoje komentare i sugestije.

Uprkos tome, registruje se izuzetno visok procenat predstavnika poslovnih udruženja koji su dostavljali primedbe i/ ili komentare na pripremu i/ili primenu propisa ministarstvima ili Vladi. S druge strane, procenat privrednika koji navode isto je značajno niži. Dok je komentare slalo skoro devet od deset poslovnih udruženja (87%), svega malo više od četvrtine privrednika ističe da su u nekom trenutku slali komentare (27%), a zapravo je manje od petine komentare slalo samostalno (18%), dok je 9% privrednika komentare slalo isključivo preko poslovnih udruženja ili privrednih komora (Grafikon 2.4.1.c.).

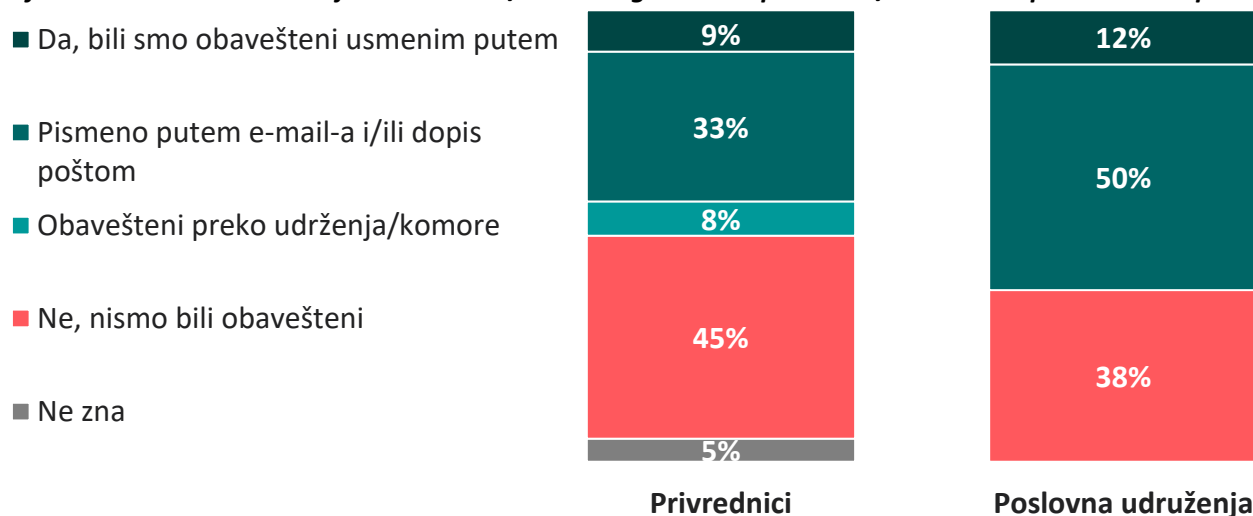
Poslovna udruženja, sa svoje strane ističu da su komentare i sugestije slali kako direktnim putem, bilo preko sajta ili telefonim i e-mailom (57%), tako i tokom javnih rasprava i okruglih stolova (47%). Pored toga, poslovna udruženja dosta često komentare dostavljaju i preko privrednih komora (43%).

Grafikon 2.4.1.c. Davanje primedbi i/ ili komentara na pripremu i/ ili primenu propisa ministarstvu ili Vladi

Pitanje: Da li ste nekada davali primedbe/komentare na neki zakon/propis ili primenu propisa ministarstvu ili Vladi?
Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

Uprkos činjenici da su predstavnici javnih institucija naveli da je usmena komunikacija najkonstruktivnija, tek svaki deseti privrednik (9%) odnosno poslovno udruženje (12%) ističe da su odgovor na svoje komentare dobili usmenim putem (Grafikon 2.4.1.d.). S druge strane, tri puta više privrednika (33%), odnosno četiri puta više poslovnih udruženja (50%) ističe da su odgovor dobili poštom ili putem e-maila. Dodatno, 8% privrednika navodi da su bili obavešteni preko udruženja, odnosno privredne komore.

Ono što je problematično, predstavlja procenat poslovnih udruženja i privrednika koji uopšte nisu dobili bilo kakav odgovor u vezi sa komentarima, odnosno primedbama koje su poslali ministarstvu ili vladi povodom određenog propisa. Preko trećine poslovnih udruženja (38%) i malo manje od polovine privrednika (45%) koji su uputili komentare, ističu da nisu bili obavešteni o ishodu datih komentara.

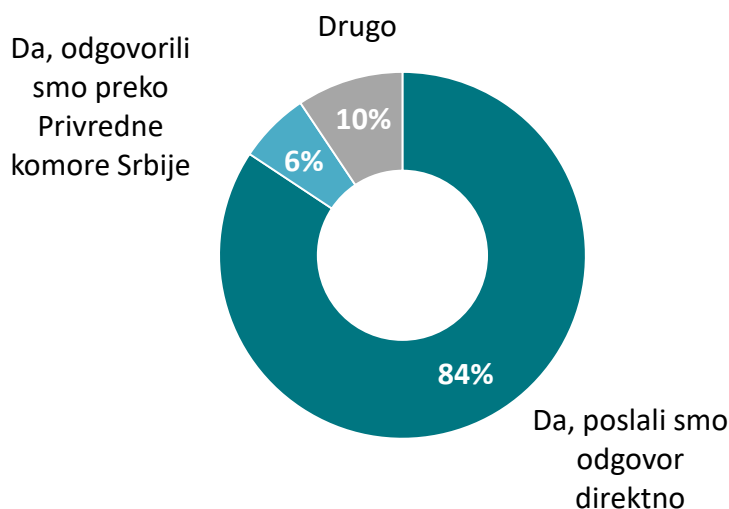
Grafikon 2.4.1.d. Način na koji ministarstvo/Vlada odgovara na primedbe/komentare predstavnika privrede

Pitanje: Da li Vam je u najvećem broju slučajeva ministarstvo/Vlada odgovorilo na Vaše primedbe/komentare?

Baza: oni koji su saradjivali sa predstavnicima javnih institucija u okviru procesa javno - privatnog dijaloga u poslednjih 12 meseci. (87% od ciljne populacije poslovnih udruženja; 27% od ciljne populacija privrednika)

Nasuprot navodima predstavnika privrede, predstavnici javnog sektora koji su naveli da su u poslednjih godinu dana dobili komentare od poslovnih udruženja ili privrednika, jednoglasno ističu da su na sve komentare odgovorili. Preko četiri petine ističe da su odgovore poslali direktno (84%), dok 6% navodi da su odgovore predstavnicima privrede prosledili preko Privredne komore Srbije (Grafikon 2.4.1.e.).

Grafikon 2.4.1.e. Odgovaranje predstavnika JAVNOG SEKTORA na dobijene primedbe/komentare predstavnika privrede

Pitanje: Da li ste u najvećem broju slučajeva odgovorili na dobijene primedbe/komentare predstavnika privrede?

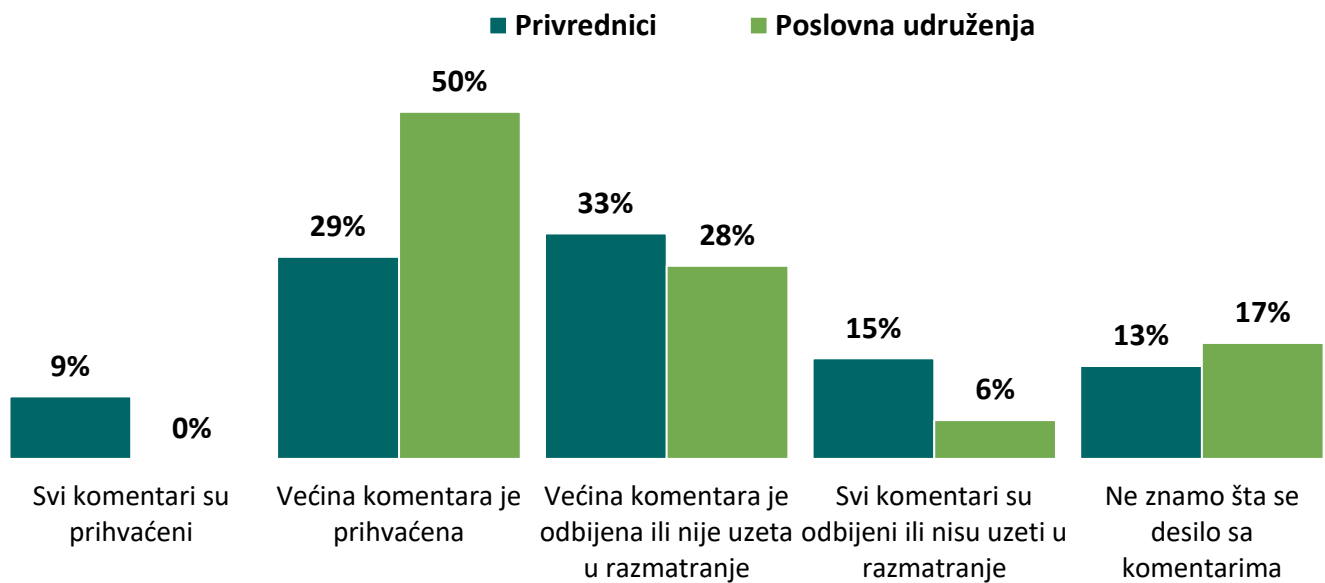
Baza: Oni predstavnici javnog sektora koji su istakli da su u poslednjih godinu dana dobili primedbe/komentare na neki propis ili primenu propisa (64% od ciljane populacije javnog sektora)

Svaki drugi predstavnik poslovnog udruženja koje je slalo komentare ministarstvima ili vladi u vezi sa pojedinim propisima istakao je da je većina njihovih komentara bila prihvaćena (50%), dok svaki treći ipak navodi da većina ili svi komentari koji su poslani ili nisu usvojeni, ili nisu ni uzeti u razmatranje (28% većina komentara; 6% svi komentari) (Grafikon 2.4.1.f.).

Kada je reč o privrednicima, situacija je donekle drugačija, pa tako veći broj privrednika ističe da su svi komentari prihvaćeni, odnosno da nije dan komentar nije prihvaćen. Tačnije, četiri od deset privrednika navodi da su svi, odnosno da je većina komentara koje su poslali ministarstvima ili vladi prihvaćeni (9% svi komentari; 29% većina komentara). S druge strane, gotovo polovina privrednika ističe da većina ili svi komentari ili nisu prihvaćeni ili nisu ni uzeti u razmatranje (33% većina komentara; 15% svi komentari).

Ono što je posebno zanimljivo jeste činjenica da 17% poslovnih udruženja i 13% privrednika koji su prethodno naveli da su dobili odgovor od ministarstava ili vlade, ipak kaže da ne zna šta se desilo za komentarima. Ovi predstavnici privrede su najverovatnije samo obavešteni od strane javnih institucija da su njihovi komentari stigli, ili da su uzeti u razmatranje, ali da konačna odluka javnog sektora po pitanju tih komentara nikada nije stigla do datih poslovnih udruženja ili privrednika, tako da je realan procenat onih koji su zapravo dobili odgovor o ishodu komentara i manji od prijavljenog.

Grafikon 2.4.1.f. Ishod komentara

Pitanje: Kakav je bio uglavnom odgovor javnih institucija na dostavljene komentare?

Baza: Oni koji su dobili odgovor na komentare koje su slali ministarstvima ili vladi po pitanju nekih propisa (60% od ciljne populacije poslovnih udruženja; 14% od ciljne populacija privrednika)

Od ukupno četiri poslovna udruženja koja su istakla da nikada nisu davali komentare, dva udruženja ističu da nisu dovoljno informisani da bi učestvovali u izmeni propisa, a po jedno udruženje navodi da nema kadrovskih i finansijskih kapaciteta za bavljenje propisima, odnosno se ništa neće uraditi, čak i ako neko pročita njihove komentare.

Kada je reč o privrednicima, izdvajaju se tri grupe razloga za ne slanje komentara po pitanju izmene propisa. Prvu grupu čine objektivni problemi sa kojima se suočavaju privrednici, pa se tako registruje 27% privrednika koji ne podnose svoje komentare usled nedostataka kadrovskih i finansijskih kapacitetima za bavljenje propisima, odnosno usled nedovoljne informisanosti o temi da bi učestvovali u izmeni propisa (25%) (Grafikon 2.4.1.g.). Drugo, određen procenat privrednika jasno stavlja do znanja da su rezignirani odnosom države prema javno-privatnom dijalogu. Naime, 22% ističe da komentare nisu slali, jer smatraju da se ništa neće uraditi čak i ukoliko pošalju svoje komentare, a 14% nije verovalo da bi poslate komentare predstavnici javnih institucija uopšte pročitali. Konačno, manji broj privrednika otvoreno ističe da to nije njihov posao (5%), odnosno da ih tako nešto ne interesuje (1%).

Grafikon 2.4.1.g. Najvažniji zbog kojeg PRIVREDNICI nikada nisu davali komentare ministarstvima ili vladi po pitanju nekih propisa

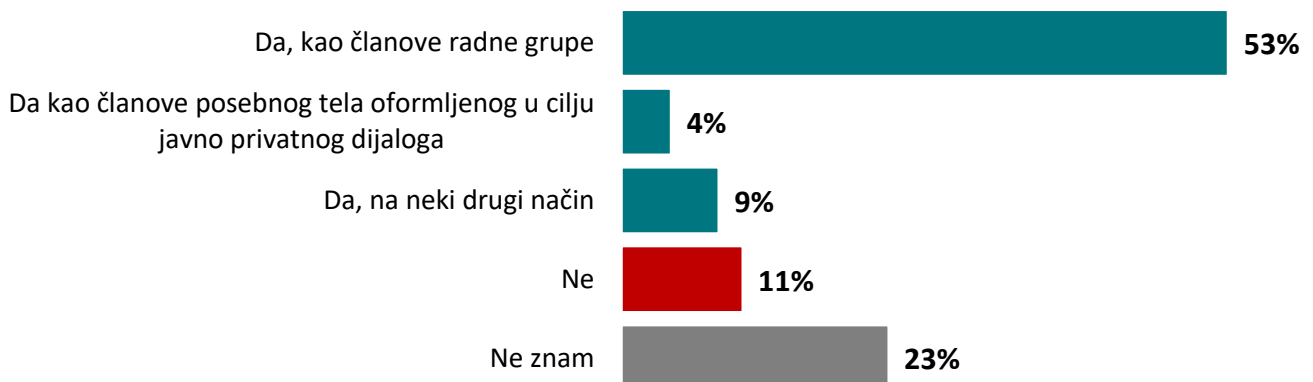
Pitanje: Koji je presudan razlog zbog kojeg se nikada niste davali primedbe/komentare?

Baza: Oni koji nikada nisu davali komentare ministarstvima ili vladi po pitanju nekih propisa (72% od ciljne populacije)

2.4.2. Radne grupe

Već je navedeno da učešće u radnim grupama (53%) i drugih posebnih oformljenim telima (37%) predstavlja najčešći oblik učešća poslovnih udruženja u procesu javno-privatnog dijaloga (Grafikon 2.4.2.a.). U skladu sa tim, preko polovina predstavnika javnih institucija sa svoje strane takođe ističe da su predstavnici privrede bili uključeni u rad radnih grupa (53%) ili drugih posebnih tela oformljenih u cilju javno-privatnog dijaloga (4%).

Grafikon 2.4.2.a. Uključivanje predstavnika privrede (ne računajući privredne komore) kao članova Radne grupe ili na neki drugi način tokom pripreme/donošenja/izmene propisa u poslednjih 12 meseci

Pitanje: Da li ste uključivali predstavnike privrede (ne računajući privredne komore) kao članove Radne grupe ili na neki drugi način tokom pripreme/donošenja/izmene propisa iz Vaše nadležnosti u poslednjih 12 meseci?

Baza: One institucije koje su u poslednjih 12 meseci pripremale bilo kakav propis (94% od ciljne populacije javnog sektora)

Iako je veiki broj javnih institucija , odnosno poslovnih udruženja (ne uključujući Privrednu komoru Srbije) istakao da su učestvovali u radu radnih grupa na pripremi određenih propisa, ostaje problematičan sastav takvih radnih grupa. Kako većina poslovnih udruženja (63%), tako i većina predstavnika javnog sektora (53%) ističu da su predstavnici privrede u ovim radnim grupama maksimalno činili četvrtinu ukupnog broj članova radne grupe ili drugog tela.

Od ukupno 8 institucija koje nisu uključivale predstavnike privrede u toku pripreme propisa na kojima su radili u poslednjih 12 meseci, 4 institucije su procenile da nije bilo potrebe, dok je po jedna institucija istakla da nije bilo vremena, odnosno navela da je oblast takva da predstavnici privrede nemaju dovoljno znanja da doprinesu radu unutar radnih grupa. Dodatno, dve institucije su navele da ne znaju zašto predstavnici privrede nisu uključeni.

2.4.3. Mehanizmi za iniciranje izmene postojećih propisa ili za donošenje novih propisa

Među onim poslovnim udruženjima koja sa navela da su u poslednjih godinu dana samoinicijativno podneli predlog za izmenu određenog pripremu propisa, kao dominantni mehanizmi izvajaju se zapravo samo dva – slanje dopisa (57%), kao i zakazivanje sastanaka. Ovo je u potpunosti u skladu sa ocenom o najčešćim načinima komunikacije sa javnim institucijama (direktan kontakt i putem e-maila) (Grafikon 2.4.3.a.).

Grafikon 2.4.3.a. Mehanizmi za iniciranje izmene postojećih propisa ili za donošenje novih propisa korišćeni od strane POSLOVNIH UDRUŽENJA

Pitanje: Koje mehanizme za iniciranje izmene postojećih propisa ili za donošenje novih propisa koristite?

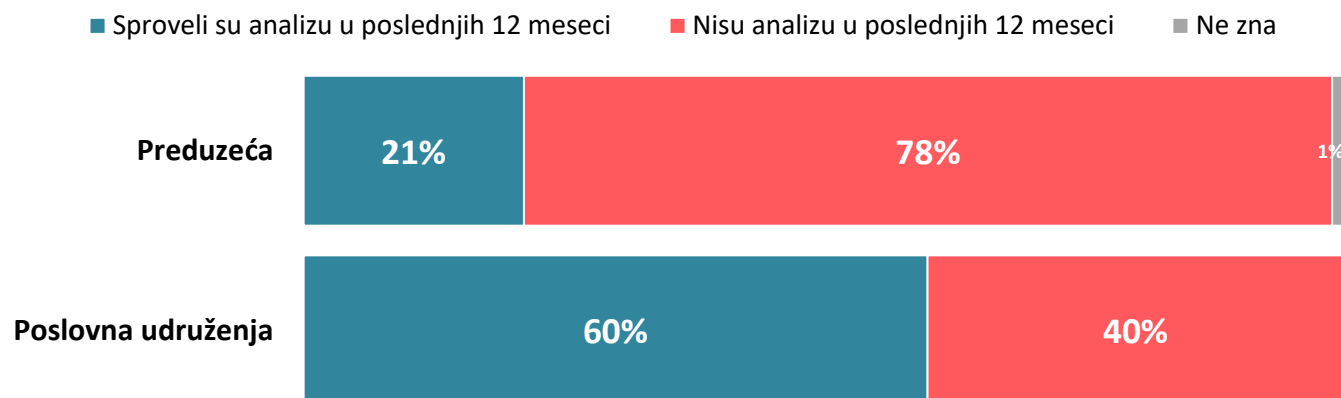
Višestruki odgovori; Baza: Oni koji su u poslednjih 12 meseci samoinicijativno podneli predlog za izmenu određenog pripremu / donošenje / izmenu propisa (47% od ciljane populacije poslovnih udruženja)

Od ukupno 7 privrednika koji su ustakli da su samoinicijativno podneli predlog za izmenu određenog postojećeg propisa ili za donošenje novog propisa dvoje privrednika je podnelo predlog lokalnoj samoupravi, dok jedan privrednik ističe da je podnet amandman skupštini. Ostali privrednici nisu znali da precizirju nakoji način su podnosili predlog.

2.5. Analiza efekata propisa

Prema sopstvenim navodima, poslovna udruženja znatno češće sprovode analize očekivanih efekata predloženih izmena propisa na poslovanje nego što to čine sami privrednici (Grafikon 2.5.a.). Dok je 60% predstavnika udruženja navelo da je u poslednjih 12 meseci sprovedo bar jednu ovakvu analizu, to je slučaj sa tek petinom privrednika.

Grafikon 2.5.a. Analiziranje očekivanih efekata predloženih izmena propisa na poslovanje

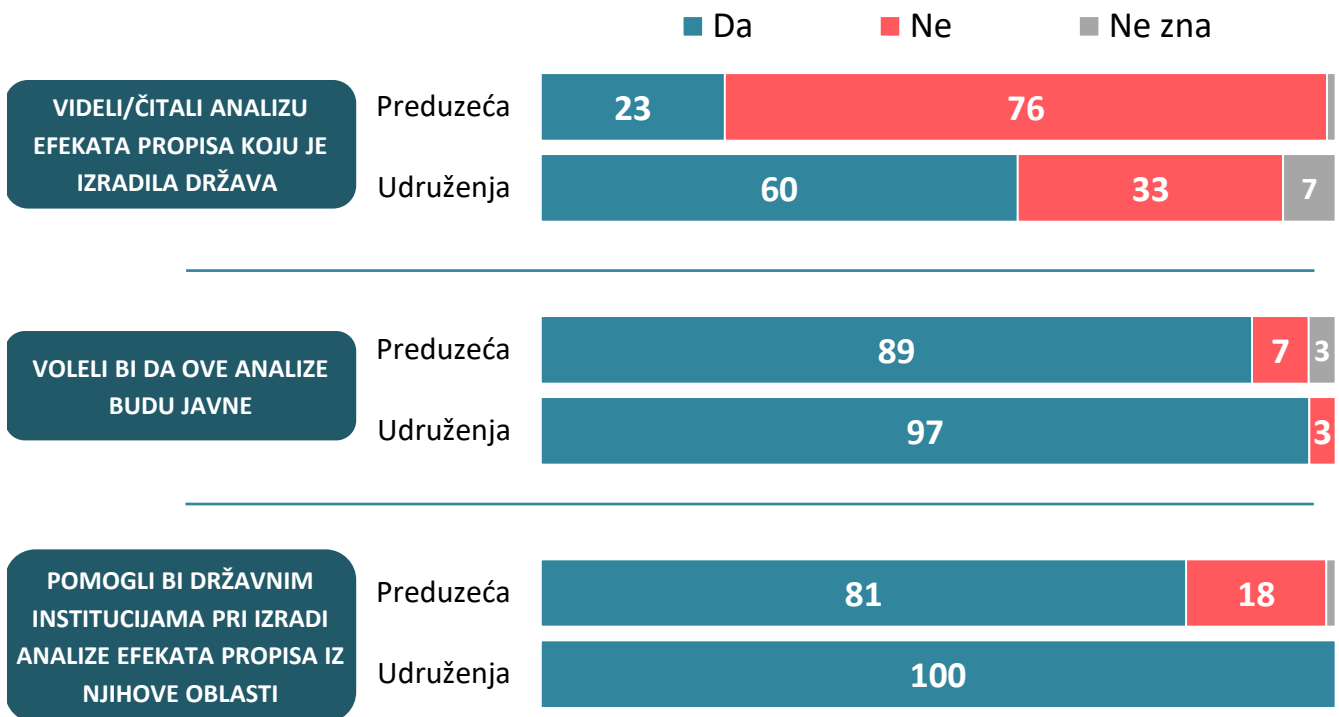
Pitanje: Da li ste u poslednjih 12 meseci analizirali očekivane efekte predloženih izmena propisa na poslovanje?

Baza: Ukupna ciljna grupa - Preduzeća; Poslovna udruženja

Najveći broj udruženja koja su tokom prošle godine sprovedla analizu efekata predloženih izmena propisa navodi da je ista razmotrena od strane institucija (13 od 18 udruženja) – 7 udruženja navodi da je uz razmatranje analiza i uvažena, a 6 da je samo razmotrena, ali ne i uvažena. Četiri udruženja, pak, izveštavaju da analiza nije čak ni razmotrena.

Od 12 udruženja koja tokom proteklih 12 meseci nisu sprovedla nijednu analizu, polovina, odnosno 6 udruženja kao uzrok tome najpre vide nedostatak kapaciteta njihovog udruženja. Dva udruženja navode da nije bilo dovoljno vremena za sprovođenje analiza, još dva da ih nisu sprovodili jer smatraju da ih javne institucije ne bi ni razmatrale, jedno navodi da su koristili analize efekata propisa koje su izradili državni organi i institucije, a jedno da su se bavili prikupljanjem informacija.

Udeo privrednika, odnosno predstavnika poslovnih udruženja koji su videli ili čitali neku analizu efekata propisa koje je izradila država je gotovo isti udelu onih koji su sami sprovodili analize efekata propisa – 60% predstavnika udruženja, odnosno četvrtina privrednika (Grafikon 2.5.b.). Međutim, velika većina navodi da bi volela da ove analize budu javne – 97% predstavnika udruženja i skoro 90% privrednika. Oni takođe navode da bi pomogli državnim institucijama pri izradi analize efekata propisa iz njihove oblasti, i to sva intervjuisana poslovna udruženja i preko 80% privrednika.

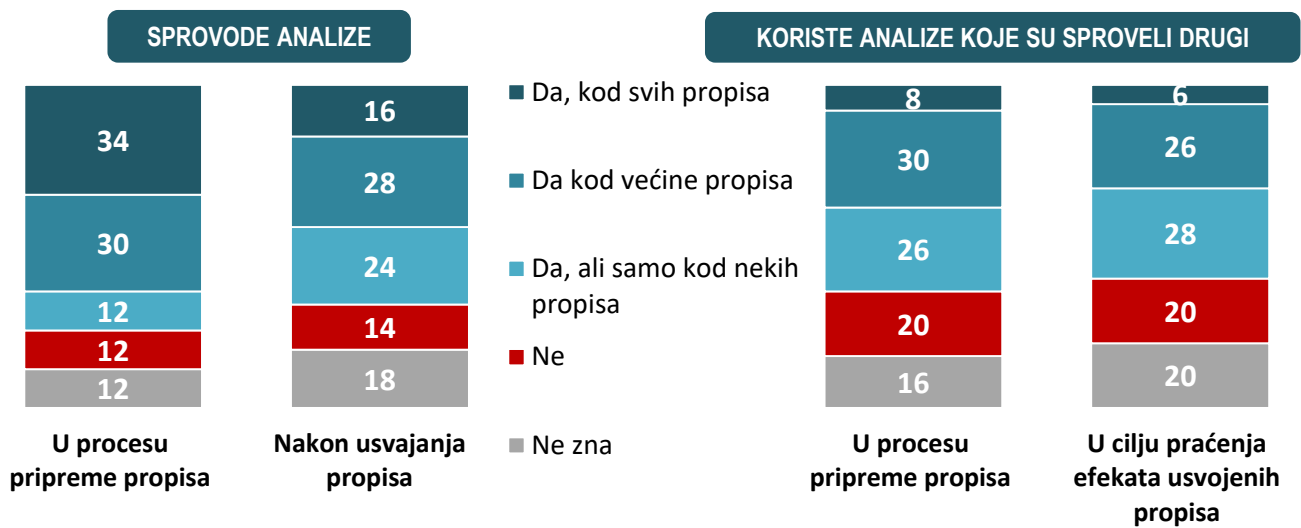
Grafikon 2.5.b. Analiza efekata propisa

Pitanja: Da li ste nekada videli/čitali analizu efekata propisa koju je država izradila?/Da li biste voleli da ove analize budu javne? / Da li biste pomogli državnim institucijama pri izradi analize efekata propisa iz Vaše oblasti?

Baza: Ukupna ciljna grupa - Preduzeća; Poslovna udruženja

Ukoliko razmotrimo javni sektor, primetna je razlika u učestalosti sprovođenja analiza u procesu pripreme propisa, odnosno nakon usvajanja propisa (Grafikon 2.5.c.). Naime, sveukupno gledano, oko tri četvrtine predstavnika javnih institucija navodi da u procesu pripreme sprovodi analizu efekata propisa, dok je to slučaj sa dve trećine institucija nakon usvajanja propisa. Dodatno, predstavnici javnog sektora češće navode da u procesu pripreme svih propisa sprovode analize efekata nego što je to slučaj nakon usvajanja propisa, gde se analize češće rade samo kod nekih propisa.

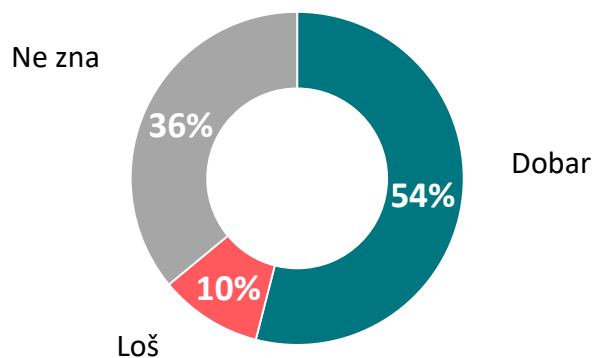
Kada je pak reč o korišćenju analiza efekata propisa koje su izradili druge institucije ili organizacije, isti je udeo predstavnika javnog sektora koji navodi da koristi analize kako u procesu pripreme propisa, tako i u cilju praćenja efekata usvojenih propisa (oko 60% koristi analize drugih).

Grafikon 2.5.c. Analiza efekata propisa

Pitanja: Da li sprovodite analizu efekata propisa?/ Da li koristite analize efekata propisa koje su izradili drugi državni organi i institucije, pojedinačni privredni subjekti, njihove asocijacije, stručne i naučne organizacije ili izveštaje iz medija?

Baza: Ukupna ciljna grupa - Preduzeća; Poslovna udruženja

Čini se da znatan udeo predstavnika javnog sektora nije kompetentan da oceni kvalitet analize efekata propisa koje sprovode javne institucije u procesu pripreme propisa s obzirom na to da više od trećine nije u stanju da da ovu ocenu (Grafikon 2.5.d.). Oko polovine daje pozitivne ocene, a svaki deseti smatra da su sprovedene analize efekata propisa loše.

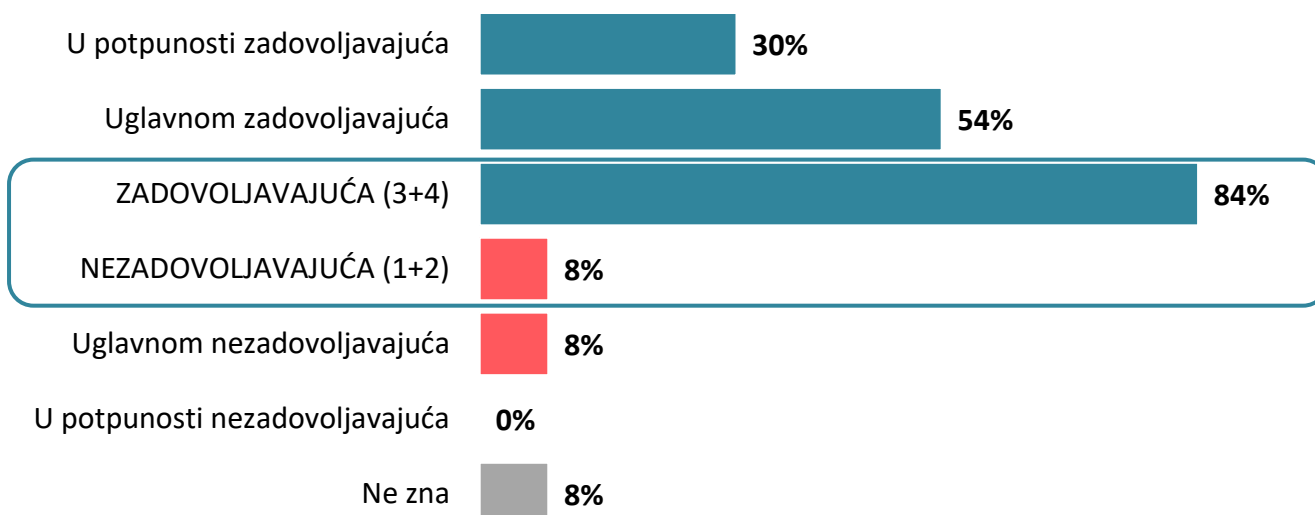
Grafikon 2.5.d. Kvalitet analize efekata propisa koje sprovode javne institucije

Pitanje: Kako biste ocenili kvalitet analize efekata propisa koje javne institucije sprovode u procesu pripreme propisa?

Baza: Ukupna ciljna grupa – Javni sektor

2.6. Saradnja sa drugim javnim institucijama

Čini se da je saradnja među državnim institucijama na visokom nivou, uzevši u obzir da više od četiri petine predstavnika javnog sektora saradnju i koordinaciju sa drugim javnim institucijama u procesu rada na propisima u poslednjih 12 meseci ocenjuje kao zadovoljavajuću (Grafikon 2.6.a.). Manje od 10% ovu saradnju karakteriše kao nezadovoljavajuću, a isti procenat nije u stanju da da ocenu.

Grafikon 2.6.a. Saradnja i koordinacija sa drugim javnim institucijama u procesu rada na propisima

Pitanje: Kako biste ocenili Vašu saradnju i koordinaciju sa drugim javnim institucijama u procesu rada na propisima u poslednjih 12 meseci?

Baza: Ukupna ciljna grupa – Javni sektor

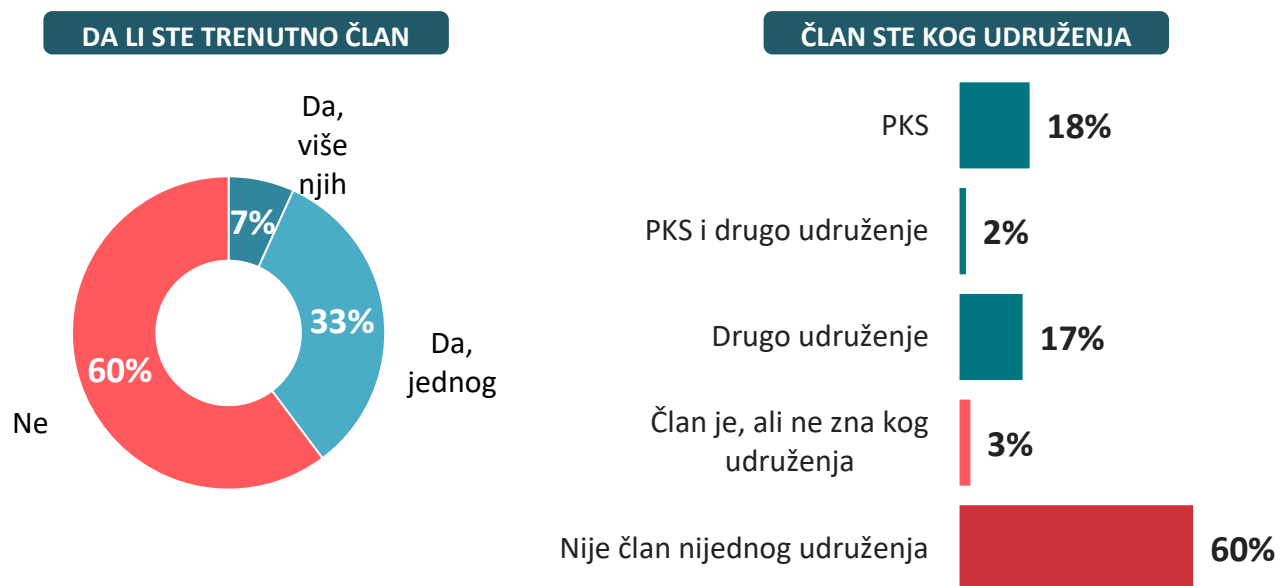
Trećina predstavnika javnog sektora navodi Ministarstvo finansija kao instituciju sa kojom su imali najbolju saradnju (15 od 50 institucija), a potom slede Ministarstvo poljoprivrede i Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave koje navodi po 10 institucija. Među najbolje ocenjenim institucijama izdvajaju se i Ministarstvo privrede (navedeno od strane 9 institucija), kao i Republički sekretariat za zakonodavstvo, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo pravde (navedeni od strane 6 institucija). Ipak, ne treba zanemariti činjenicu da među predstavnicima javnog sektora ne postoji apsolutno slaganje, te da oni navode različite institucije.

Predstavnicima javnog sektora je još teže da imenuju državni organ za koji bi rekli da je imao najbolje rezultate u pogledu javno-privatnog dijaloga u poslednjih 12 meseci – svega 10 njih je imenovalo konkretnu instituciju. Navedene institucije se uglavnom razlikuju među sobom – tri puta je navedeno samo Ministarstvo privrede i dva puta Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, dok su preostale institucije spomenute samo jednom.

Ni kod poslovnih udruženja nema jasnog izdvajanja institucija sa kojima su najviše sarađivali prilikom rada na propisima. Oni u prvom redu takođe ističu Ministarstvo finansija (7 od 30 udruženja), za kojim slede Gradska uprava, lokalna samouprava i njena odeljenja, i Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture (koje navodi po 5 udruženja), ali i Privredna komora (navedena od strane 4 udruženja).

2.7. Doprinos poslovnih udruženja javno-privatnom dijalogu

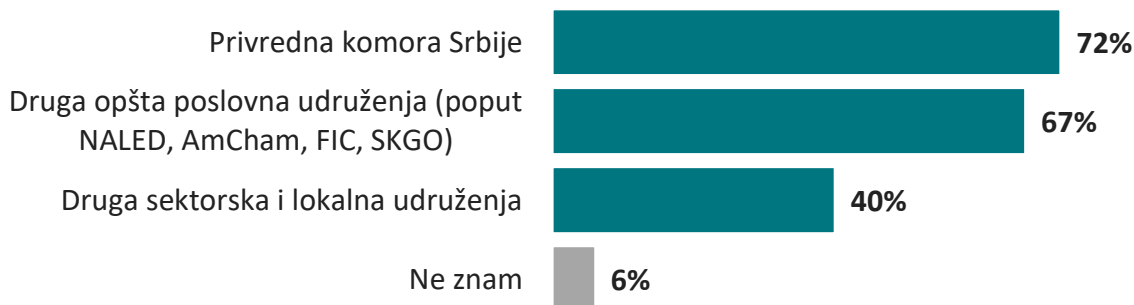
Skoro dve trećine privrednika navodi da nije član nijednog poslovnog udruženja (60%), trećina kaže da je član jednog poslovnog udruženja (33%), a samo 7% da su članovi više poslovnih udruženja (Grafikon 2.7.a.). Gledano na ukupnoj populaciji svih udruženja, svaki peti privrednik ističe da je član Privredne komore Srbije, i ne izdvajaju se druga poslovna udruženja.

Grafikon 2.7.a. Članstvo u nekom poslovnom udruženju

Pitanje: Da li ste trenutno član nekog poslovnog udruženja? / Član ste kog poslovnog udruženja?

Baza: Ukupna ciljna grupa – Privrednici

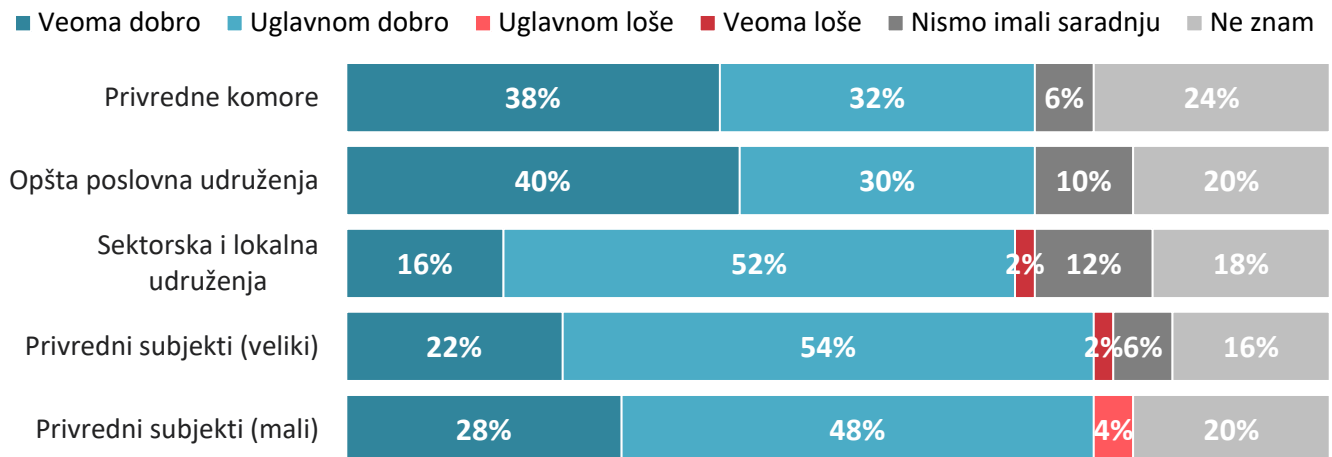
I javni sektor navodi da je u poslednjih 12 meseci najviše sarađivao sa Privrednom komorom Srbije u dosadašnjoj pripremi/donošenju/izmeni propisa (72% predstavnika javnih institucija) (Grafikon 2.7.b.). Pored saradnje sa Privrednom komorom, dve trećine predstavnika javnog sektora navodi i druga opšta poslovna udruženja, među kojima se izdvaja NALED, a spominju se i AmCham, FIC i SKGO. Dodatno, 40% predstavnika javnih institucija izdvaja saradnju sa drugim sektorskim i lokalnim udruženjima.

Grafikon 2.7.b. Saradnja JAVNOG SEKTORA sa predstavnicima privrede

Pitanje: Molimo Vas navedite sa kojim poslovnim udruženjima/predstavnicima privrede ste najviše sarađivali u dosadašnjoj pripremi/ donošenju/ izmeni propisa u poslednjih 12 meseci?

Baza: Ukupna ciljna grupa – Javni sektor

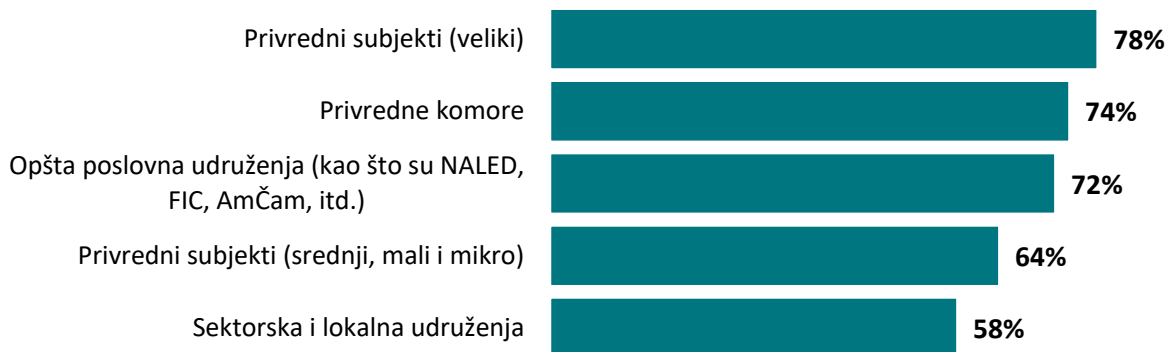
Predstavnici javnog sektora su generalno zadovoljni saradnjom sa različitim akterima – različitim udruženjima, kao i privrednicima (Grafikon 2.7.c.). Međutim, gledajući najviše ocene, u skladu sa intenzitetom saradnje, predstavnici javnih institucija najpozitivnije ocenjuju saradnju sa opštim poslovnim udruženjima i privrednim komorama - oko 40% njih kaže da je saradnja u poslednjih 12 meseci bila veoma dobra. Interesantno je da nešto veći udeo predstavnika javnog sektora kao veoma dobru ocenjuje saradnju sa malim privrednim subjektima (28%) nego sa velikim (22%), i tek na kraju sa sektorskim i lokalnim udruženjima (16%).

Grafikon 2.7.c. Ocena saradnje JAVNOG SEKTORA sa predstavnicima privrede

Pitanje: Kako biste ocenili saradnju Vaše institucije sa sledećim akterima u poslednjih 12 meseci?

Baza: Ukupna ciljna grupa – Javni sektor

Svi predstavnici privrede imaju potrebna znanja za davanje komentara i vođenje konstruktivnih u procesu javno-privatnog dijaloga, prema mišljanju predstavnika javnog sektora. Tako, preko dve trećine ističe da potrebna znanja poseduju predstavnici velikih firmi (78%), privredne komore (74%), kao i opšta poslovna udruženja (72%) (Grafikon 2.7.d.). S druge strane, malo manje od dve trećine ističe da potrebna znanja poseduju i predstavnici manjih firmi (64%). Najlošije se ocenjuje znanje sektorskih i lokalnih udruženja – 58% (ovome verovatno doprinosi i manja upoznatost sa radom ovih udruženja).

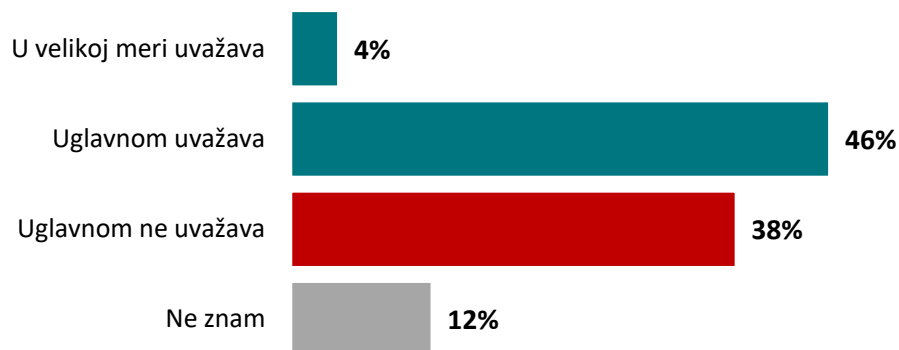
Grafikon 2.7.d. Ocena JAVNOG SEKTORA o posedovanju potrebnih znanja za davanje komentara i vođenje konstruktivnih razgovora sa državnim institucijama

Pitanje: Da li smatrate da sledeće organizacije imaju potrebna znanja za davanje komentara i vođenje konstruktivnih razgovora sa državnim institucijama?

Baza: Ukupna ciljna populacija – javni sektor

Uprkos pozivinoj oceni predstavnika javnog sektora kada je reč o saradnji sa predstavnicima privrede, ipak se mora napomenuti da predstavnici javnih institucija ipak u određenoj meri ističu da prilikom komentarisanja predloga propisa ili davanja inicijativa za izmene propisa, privreda ne uvažava realna ograničenja s kojima se suočavaju javne institucije. Takvo mišljenje deli preko trećine predstavnika javnog sektora (38%) (Grafikon 2.7.e.).

Grafikon 2.7.e. Uvažavanje realnih ograničenja s kojima se suočavaju javne institucije od strane predstavnika privrede prilikom komentarisanja predloga propisa ili davanja inicijativa za izmene propisa

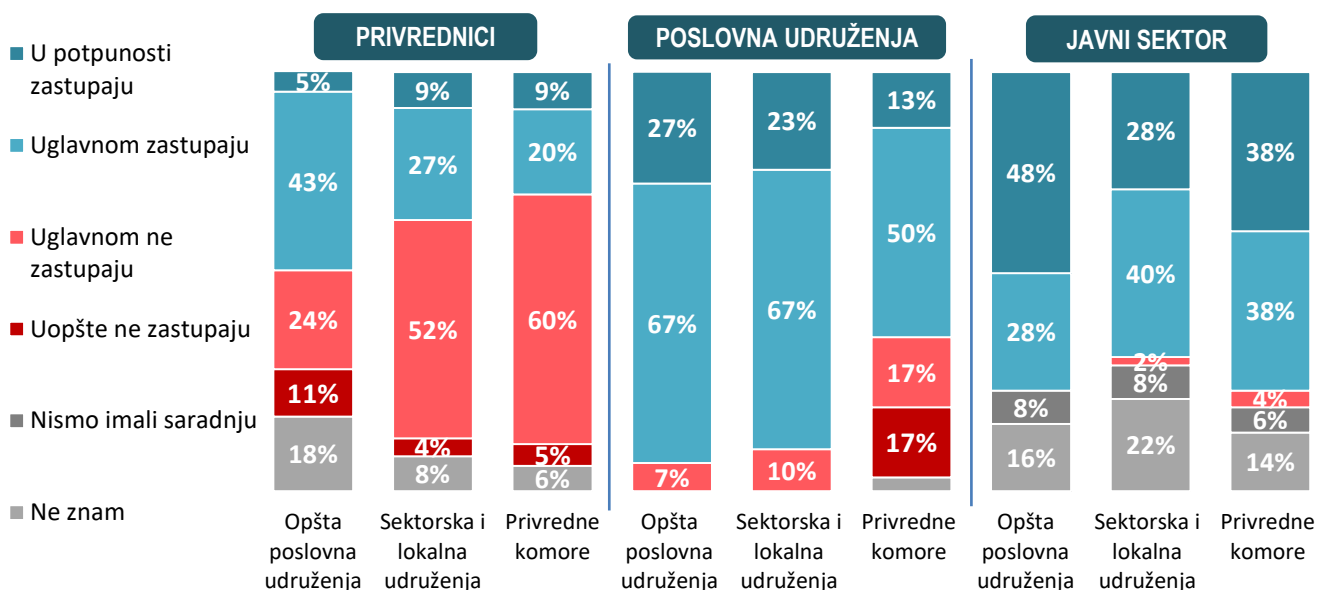
Pitanje: Po Vašem mišljenju, u kojoj meri prilikom komentarisanja predloga propisa ili davanja inicijativa za izmene propisa, privreda uvažava realna ograničenja s kojima se suočavaju javne institucije?

Baza: Ukupna ciljna populacija – javni sektor

Stavovi različitih aktera u procesu javno-privatnog dijaloga o tome u kojoj meri različiti tipovi poslovnih udruženja na adekvatan način zastupaju interese privrednika se, očekivano, dosta razlikuju (Grafikon 2.7.f.). Predstavnicima udruženja daju najviše ocene, njih prate predstavnici javnog sektora, dok su ocene privrednika najlošije. S druge strane, kod privrednika i udruženja je primetan isti trend – najviše pozitivnih ocena dobijaju opšta poslovna udruženja, potom sektorska i lokalna udruženja, i tek na kraju privredne komore.

Velika većina predstavnika poslovnih udruženja (oko 90%) navodi da opšta, kao i sektorska i lokalna udruženja zastupaju interese privrednika, dok za privredne komore to smatra oko dve trećine predstavnika udruženja. Među predstavnicima javnog sektora, između dve trećine i tri četvrtine navodi da različiti tipovi poslovnih udruženja na adekvatan način zastupaju interese privrednika u procesu JPD. S druge strane, među privrednicima je tek polovina onih koji dele mišljenje da opšta poslovna udruženja na adekvatan način zastupaju njihove interese, odnosno oko trećine kada je reč o sektorskim i lokalnim udruženjima, kao i privrednim komorama.

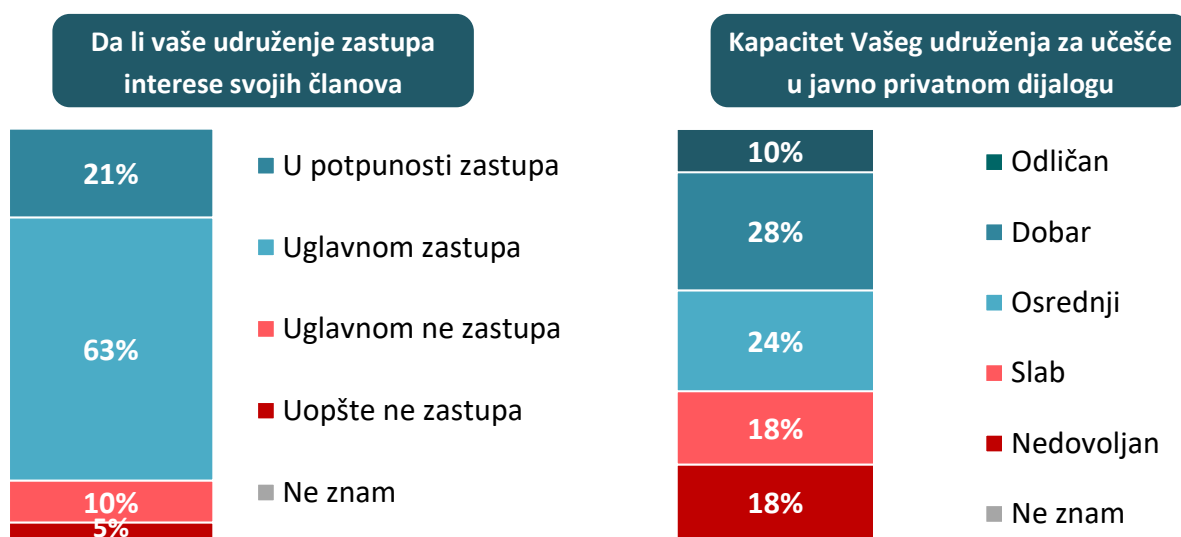
Važno je napomenuti da je među predstavnicima javnog sektora najviše onih koji navode da poslovna udruženja u potpunosti zastupaju interese privrednog sektora, dok je ovaj udeo ubedljivo najmanji među samim privrednicima, manje od 10% za sve tipove udruženja.

Grafikon 2.7.f. Ocena zastupanja interesa privrede u JPD

Pitanje: U kojoj meri smatrate da sledeći akteri na adekvatan način zastupaju interese privrednika u procesu javno-privatnog dijaloga?

Baza: Ukupna ciljna grupa – Preduzeća; Poslovna udruženja; Javni sektor

Dok polovina ili manje privrednika smatra da poslovna udruženja generalno zastupaju interese privrednika, preko 80% njih deli mišljenje da udruženje čiji su oni član zastupa interese svojih članova (Grafikon 2.7.g.). Ipak, situacija nije tako pozitivna kada uzmemo u obzir ocenu kapaciteta udruženja za učešće u javno-privatnom dijalogu od strane privrednika koji su članovi datih udruženja. Naime, svaki deseti privrednik ocenjuje kapacitet svog poslovnog udruženja kao odličan, još četvrtina kao dobar, i četvrtina kao osrednji. Više od trećine pak kapacitet svog poslovnog udruženja ocenjuje kao slab ili nedovoljan.

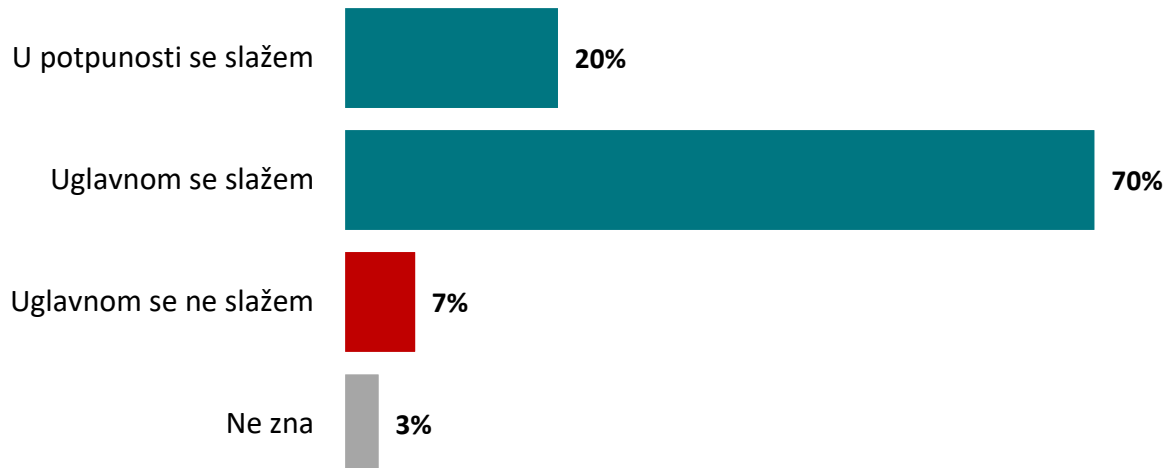
Grafikon 2.7.g. Kapacitet poslovnih udruženja i zastupanje interesa članova

Pitanje: A kada govorimo o udruženju čiji ste Vi član, u kojoj meri smatrate da ono na adekvatan način zastupa interese svojih članova u procesu JPD? / Kako biste ocenili kapacitet Vašeg udruženja za učešće u javno privatnom dijalogu u ovom trenutku?

Baza: 40% privrednika

S druge strane, devet od deset predstavnika poslovnih udruženja veruje da predstavnici privrednika daju jasne i kvalitetne predloge za unapređenje poslovnog okruženja (90%), a svega 7% ističe da se uglavnom ne slaže sa navedenim stavom (Grafikon 2.7.h.).

Grafikon 2.7.h. Slaganje predstavnika POSLOVNIH UDRUŽENJA sa stavom da predstavnici privrednika daju jasne i kvalitetne predloge za unapređenje poslovnog okruženja

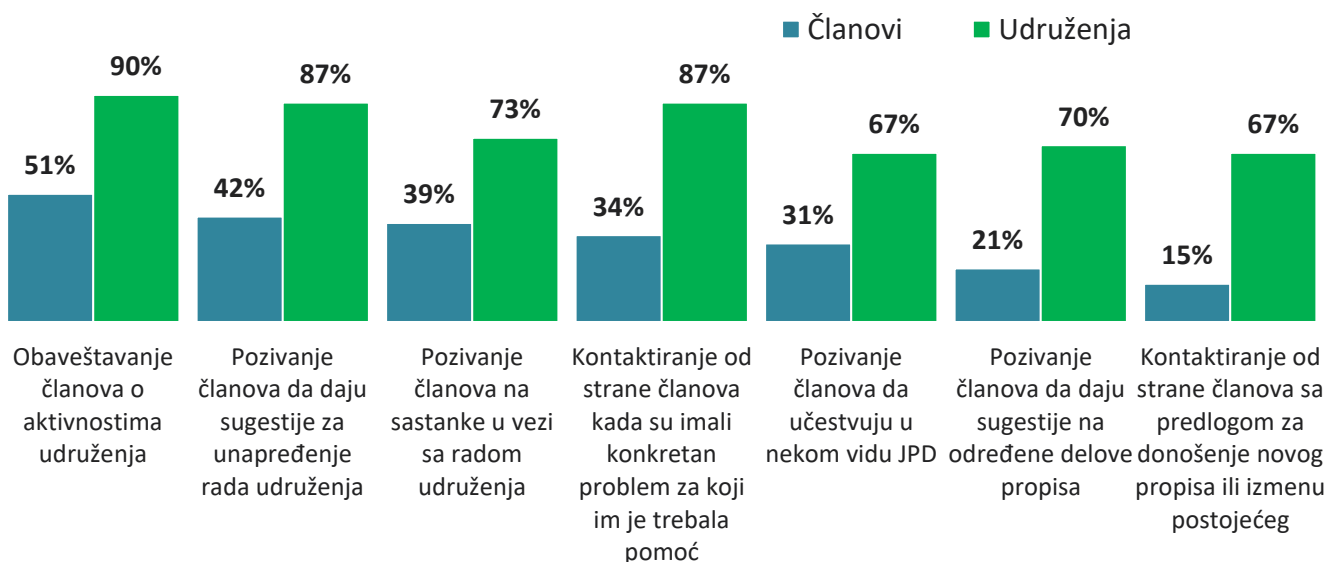

Pitanje: U kojoj meri se slažete sa stavom da predstavnici privrednika daju jasne i kvalitetne predloge za unapređenje poslovnog okruženja?

Baza: Ukupna ciljna populacija – poslovna udruženja

Kao što se može videti na grafikonu 2.7.h., postoji veliko neslaganje između privrednika i poslovnih udruženja po pitanju njihove komunikacije. Predstavnici poslovnih udruženja u znatno većoj meri navode da su sa svojim članovima komunicirali na sve navedene načine (dve trećine njih ili više), dok se sa tim slaže znatno manji udeo samih privrednika (polovina ili manje)³. Kako privrednici navode, najčešći vid komunikacije između njih i njihovih udruženja jesu obaveštenja udruženja o njihovim aktivnostima (51%), a nakon toga slede pozivi kako bi privrednici dali sugestije za unapređenje rada udruženja (42%), pozivi udruženja na sastanke u vezi sa radom udruženja (39%), ali su i sami privrednici kontaktirali udruženja kada su imali konkretan problem za koji im je bila potrebna pomoć (34%). Oko trećine privrednika navodi da su od strane udruženja bili pozivani i da učestvuju u nekom vidu javno-privatnog dijaloga, petina da su bili pozivani da daju sugestije na određene delove propisa, a 15% privrednika spominje da su i oni samoinicijativno kontaktirali udruženja sa predlogom za donošenje nekog novog propisa ili pak izmenu postojećeg.

Grafikon 2.7.i. Komunikacija članovi – udruženja

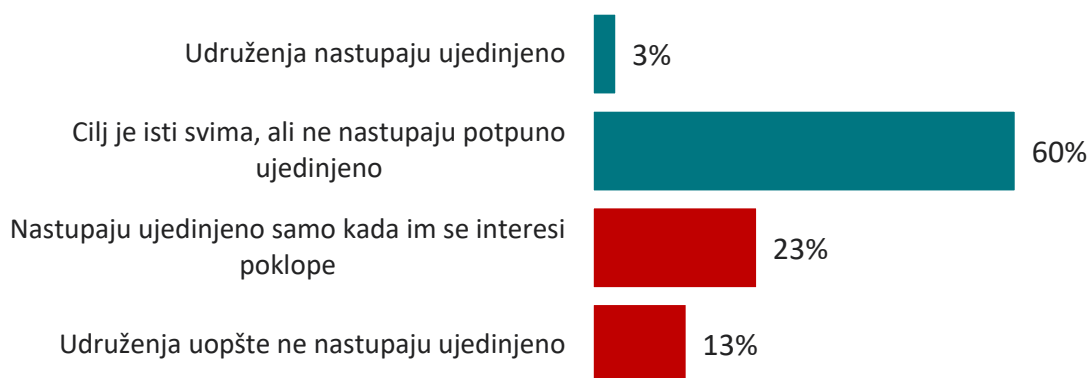
Pitanje: Koje od sledećih vidova komunikacije ste imali sa Vašim udruženjem/Vašim članovima u poslednjih 12 meseci?

Baza: 19% privrednika (oni privrednici koji su član bar jednog poslovnog udruženja, ne računajući Privrednu komoru Srbije);

Sva poslovna udruženja

Najveći udeo predstavnika poslovnih udruženja se slaže da udruženja iz iste oblasti imaju isti cilj, ali da ne nastupaju potpuno ujedinjeno (60%), dok četvrtina smatra da udruženja nastupaju ujedinjeno samo kada im se interesi poklope (23%) (Grafikon 2.7.j.). Otprilike svaki deseti predstavnik navodi da udruženja uopšte ne nastupaju ujedinjeno (13%), a samo 3% deli mišljenje da udruženja nastupaju potpuno ujedinjeno.

Grafikon 2.7.j. Ujedinjeno nastupanje udruženja

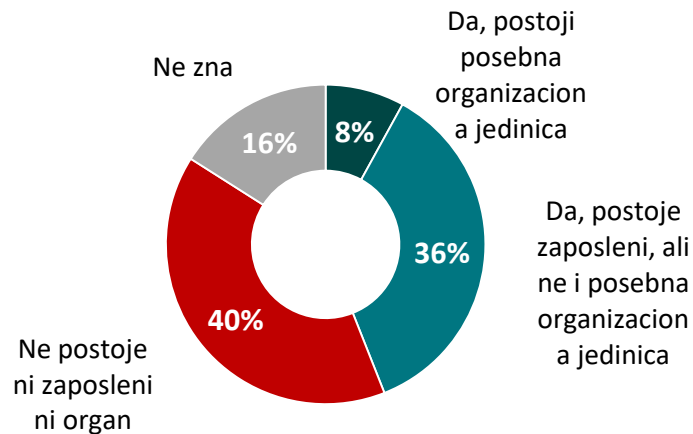

Pitanje: U kojoj meri različita poslovna udruženja iz iste oblasti nastupaju ujedinjeno, sa zajedničkim ciljem?

Baza: Ukupna ciljna grupa - poslovna udruženja

2.8. Organizacija javnih institucija

Oko trećine predstavnika javnog sektora izveštava da u njihovoj instituciji postoje zaposleni zaduženi za koordinaciju dijaloga sa privatnim sektorom (36%), dok svaki 12 navodi da ove poslove obavlja posebna organizaciona jedinica u okviru njihove institucije (8%). Ipak upadljivo je da najveći broj sagovornika iz javnog sektora ističe da u njihovoj instituciji ne postoji poseban organ, kao ni zaposleni odgovorni za sprovođenje JPD (40%) (Grafikon 2.8.a).

Grafikon 2.8.a – Koordinacija JPD u okviru državnih institucija

Da li u okviru Vaše institucije postoji posebna organizaciona jedinica ili zaposleni koji su zaduženi za koordinaciju dijaloga sa privatnim sektorom u okviru u javno-privatnog dijaloga?

Baza: Ukupna ciljna populacija - Javni sektor

Nedostatak ljudskih kapaciteta evidentan je problem sa kojim se suočava javni sektor, o čemu svedoči i podatak da više od tri petine predstavnika državnih institucija smatra da je njihovom sektoru u toku pripreme novih ili promene postojećih propisa potrebna dodatna pomoć stručnjaka za normativne i/ili pravne poslove (62%), pri čemu više od petine navodi da im je takva pomoć uvek potrebna tokom rada na propisima iz njihove nadležnosti (Grafikon 2.8.b).

Grafikon 2.8.b – Koordinacija JPD u okviru državnih

Po Vašem mišljenju, da li je Vašem sektoru u toku pripreme novih propisa ili promene postojećih propisa bila potrebna dodatna pomoć, odnosno konsultovanje sa stručnjacima za normativne i/ili pravne poslove (pravnicima, ekonomistima itd.)?

Baza: Ukupna ciljna populacija - Javni sektor

3. VIĐENJE TRENUTNOG STANJA JPD I PREDLOZI ZA UNAPREĐENJE

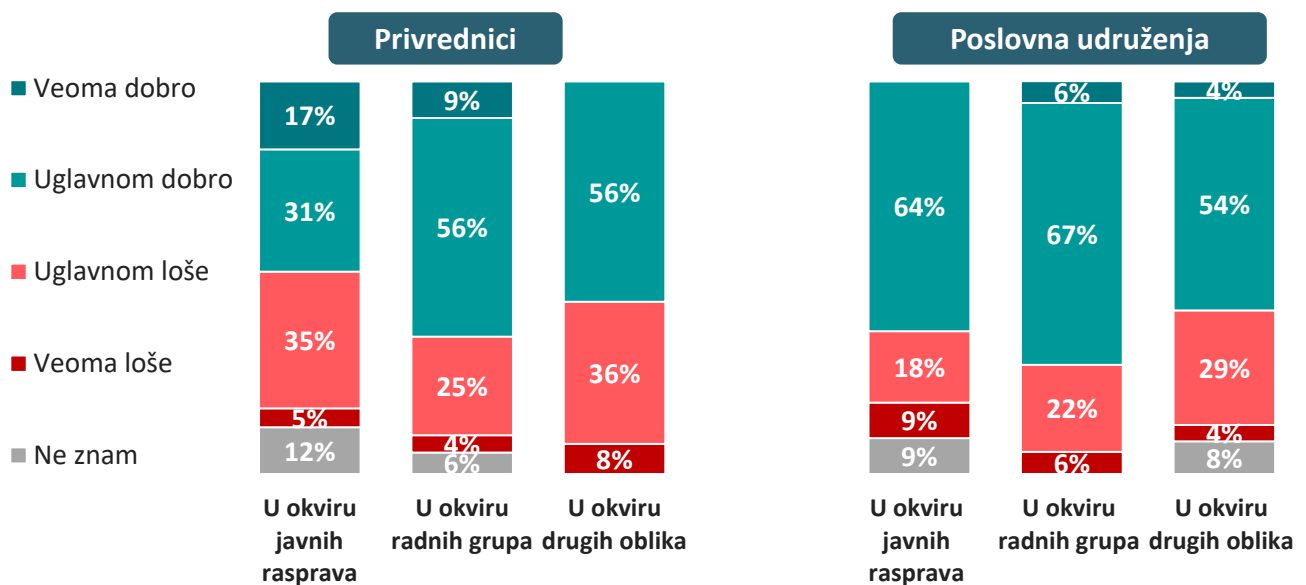
3.1. Viđenje trenutnog stanja javno-privatnog dijaloga

Oni predstavnici privrede koji su učestvovali u nekom od oblika javno-privatnog dijaloga u poslednjih 12 meseci uglavnom pozitivno ocenjuju saradnju sa predstavnicima javnih institucija u sprovedenih konsultacija. Kako poslovna udruženja (73%), tako i privrednici (65%) najbolje ocenjuju saradnju u okviru radnih grupa (Grafikon 3.1.a.).

Kada je pitanju saradnja u okviru javnih rasprava, malo manje od dve trećine poslovnih udruženja pozitivno ocenjuju saradnju sa javnim institucijama (64%), dok se kod privrednika registruje nešto niži procenat pozitivnih ocena (48%), ali i visok procenat ekstremno pozitivnih ocena (17%). Ovo se verovatno može dovesti u vezu da različitim odnosom predstavnika javnih institucija prema većim firmama u odnosu na manje.

Konačno, stav prema saradnji u okviru drugih oblika saradnje je veoma sličan kod poslovnih udruženja i privrednika i kod jednih i kod drugih preko polovine pozitivno ocenjuje saradnju (poslovna udruženja 58%; privrednici 56%).

Grafikon 3.1.a. Ocena saradnje sa predstavnicima javnih institucija

Pitanje: Kako biste ocenili saradnju sa predstavnicima javnih institucija u okviru procesa javno-privatnog dijaloga u poslednjih 12 meseci?

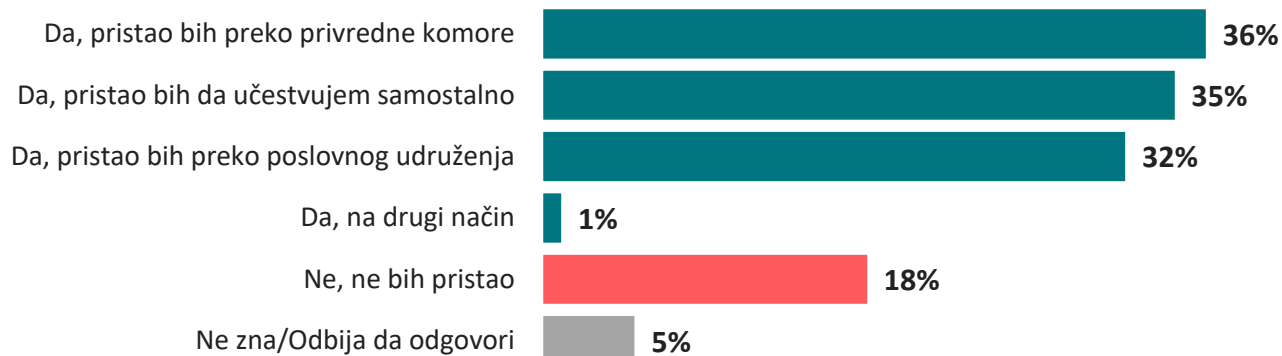
Baza: Poslovna udruženja: 37% za javne rasprave, 60% za radne grupe i 80% za druge oblike; Privrednici: po 8% za javne rasprave i radne grupe, 12% za druge oblike

Ukoliko se posmatraju oni predstavnici privrede koji nisu uzeli učešće u bilo kom obliku javno-privatnog dijaloga u poslednjih 12 meseci, dotovo četiri petine privrednika je istaklo da bi učestvovali u nekoj formi dijaloga ukoliko im se ukaže prilika (77%), kao i sva poslovna udruženja (svega 4 poslovna udruženja).

Od navedena 4 poslovna udruženja koja u poslednjih 12 meseci nisu učestvovala ni u jednom od oblika komunikacije sa javnim sektorom 3 udruženja navode da bi pristali da učestvuju samostalno u javno-privatnom dijalogu, a 2 ističu da bi učestvovali preko privredne komore.

Među onima koji su istakli da bi uzali učešće u dijalogu i slučaju da se tako nešto ukaže prilika oko trećine ističe da bi pristali da učestvuju preko provredne komore (36%), ili preko drugog poslovnog udruženja (32%), dok 35% ističe da bi u tom slučaju samostalno učestvovali u javno privatnom dijalogu (Grafikon 3.1.b.).

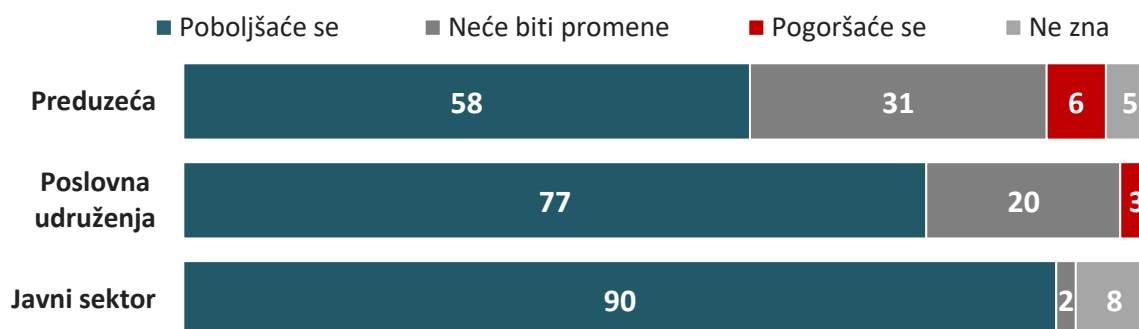
Grafikon 3.1.b. Učestovanje PRIVREDNIKA u JPD u slučaju da se ukaže prilika

Baza: Višestruki odgovori; Privrednici koji u poslednjih 12 meseci nisu učestvovali ni u jednom od oblika komunikacije sa javnim sektorom (77% ciljne populacije privrednika)

3.2. Predviđanja

Predstavnici privrede i javnog sektora generalno smatraju da se javno-privatni dijalog u Srbiji kreće u pozitivnom smeru, ipak, sagovornici iz javnog sektora daleko su optimističniji u pogledu daljeg toka razvoja JPD (Grafikon 3.2.a). Naime, čak 90% predstavnika javnog sektora predviđa da će se JPD poboljšati u budućnosti, dok isto smatra tri petine privrednika (58%) i nešto više od tri četvrtine poslovnih udruženja (77%).

Grafikon 3.2.a – Predviđanja o pravcu daljeg razvoja JPD u Srbiji

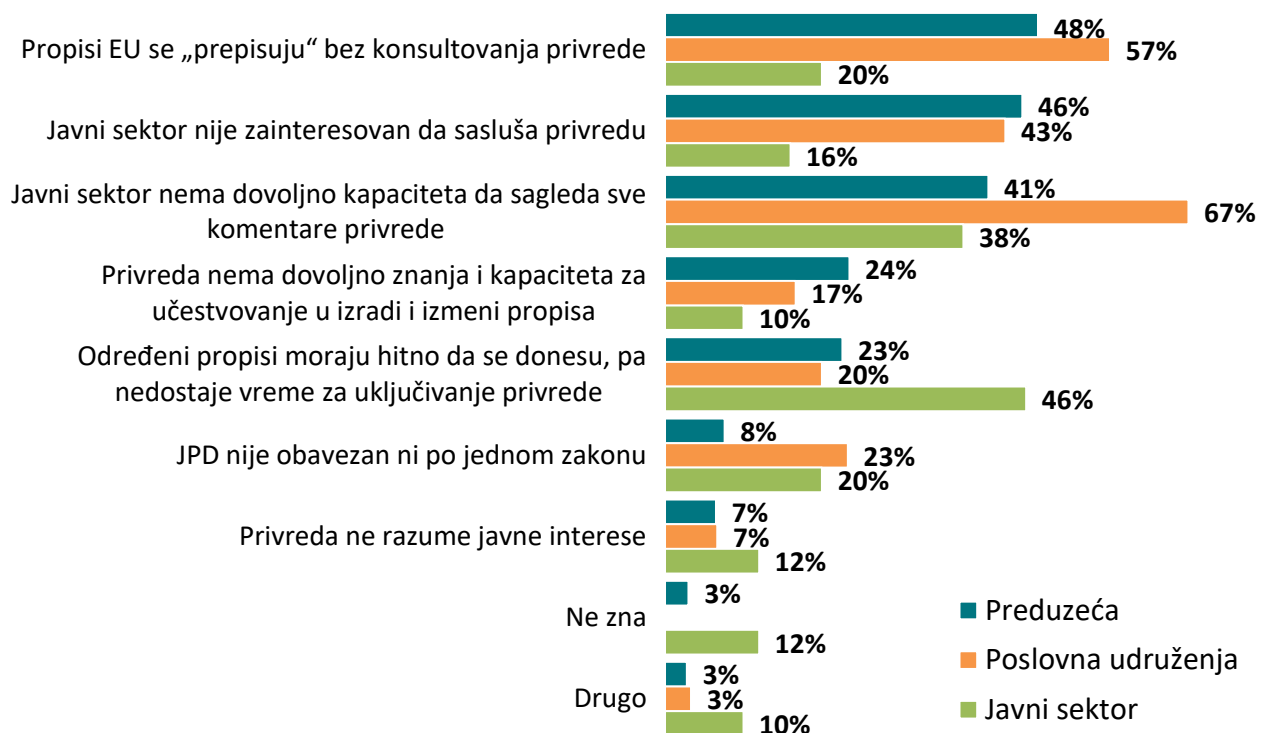
U kom pravcu smatrate da će se dalje razvijati javno-privatni dijalog u Srbiji?

Baza: Ukupna ciljna populacija - Preduzeća, Poslovna udruženja, Javni sektor

3.3. Trenutne prepreke i oblasti koje je neophodno unaprediti u procesu javno-privatnog dijaloga

Predstavnici poslovnog, biznis sektora smatraju da su najveće prepreke efikasnijem sprovođenju JPD u Srbiji trenutna praksa usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU, kao i ograničenja samog javnog sektora koja posledično onemogućavaju veću uključenost privrede. Tako, između jedne polovine i dve petine privrednika opaža da su najveće prepreke „prepisivanje“ propisa EU bez konsultovanja privrede (48%), nezainteresovanost javnog sektora za njihove predloge (46%) i nedovoljni kapaciteti javnog sektora (41%). Predstavnici poslovnih udruženja takođe uočavaju ova tri problema kao ključne prepreke, međutim, na prvom mestu ističu nedovoljne kapacitete javnog sektora da sagleda predloge privrede (67%), na drugom prepisivanje direktiva EU u punom obimu bez prethodnog konsultovanja privrede (57%), dok oko dve petine smatra da je ključni problem odsustvo interesovanja javnog sektora za predloge privrede (43%) (Grafikon 3.3.a).

S druge strane predstavnici javnog sektora najveći problem vide u neophodnosti hitnog donošenja određenih propisa (46%) i nedovoljnim kapacitetima JS (38%). Na osnovu prethodno iznetih nalaza, moglo bi se zaključiti da predstavnici javnog isto kao i predstavnici privatnog sektora, dele mišljenje da su nedovoljni kapaciteti JS jedan od ključnih prepreka za veću uključenost privrede u proces JPD.

Grafikon 3.3.a – Predviđanja o pravcu daljeg razvoja JPD u Srbiji

Koje su za Vas najveće prepreke u sprovođenju efikasnog javno-privatnog dijaloga? Višestruki odgovori;

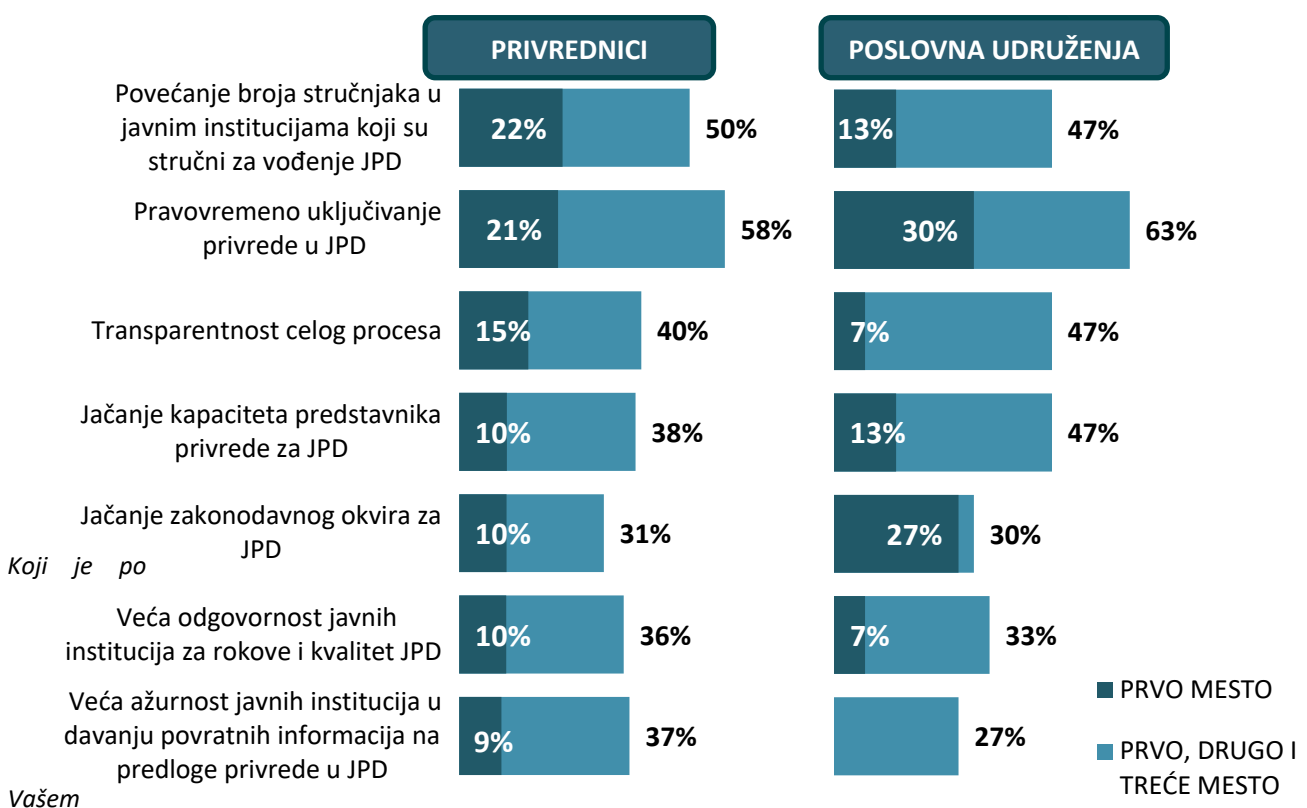
Baza: Ukupna ciljna populacija - Preduzeća, Poslovna udruženja, Javni sektor

U skladu sa percepcijom nedovoljnih kapaciteta JS kao jedne od glavnih prepreka za JPD, preko petine privrednika smatra da bi za veću uključenost privrede u rad na propisima od ključnog značaja bilo povećanje broja zaposlenih u javnim institucijama koji su stručni za vođenje JPD (22%). Približno podjednak procenat privrednika prioriternim smatra pravovremeno uključivanje privrede u JPD (21%). Takođe, blizu trećine predstavnika poslovnih udruženja ocenjuje da bi pravovremeno uključivanje privrede bilo od najvećeg značaja (30%). Ipak, nasuprot privrednicima, predstavnici udruženja pridaju nešto veći značaj pitanju pravne regulisanosti oblasti

JPD, te više od četvrtine njih na prvom mestu po važnosti izdvaja jačanje zakonodavnog okvira za JPD (27%) za koje veruju da bi osiguralo veću uključenost privrede.

Ipak, ako zajedno posmatramo aspekte JPD koji su predstavnici privatnog sektora pozicionirali na neko od prva tri mesta po značajnosti, možemo uočiti da se stavovi privrednika i predstavnika poslovnih udruženja u velikoj meri poklapaju. Najpre, oko tri petine i privrednika i predstavnika udruženja svrstava pravovremeno uključivanje privrede na jedno od prva tri mesta po značajnosti kada je u pitanju unapređenje procesa JPD prilikom rada na zakonima. Zatim slede povećanje broja stručnjaka za JPD u javnim institucijama, transparentnost celokupnog procesa i jačanje kapaciteta predstavnika privrede, koje navodi dve petine ili više privrednika i predstavnika poslovnih udruženja (Grafikon 3.3.b).

Grafikon 3.3.b – Aspekti JPD čije unapređenje bi najviše doprinelo većoj uključenosti privrede prilikom pripreme / donošenja / izmene propisa

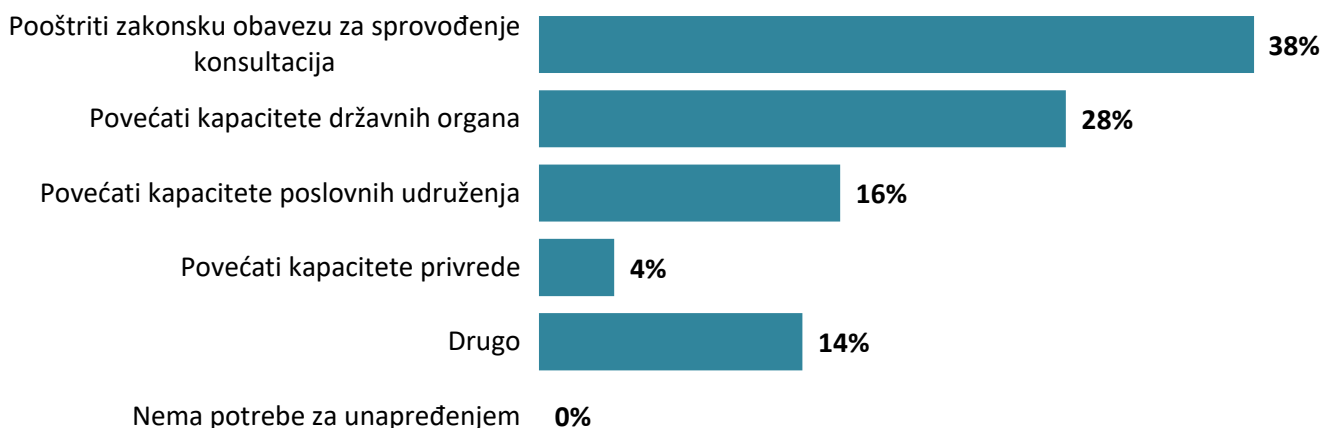
Vašem

mišljenju ključni aspekt javno-privatnog dijaloga koji mora da se unapredi kako bi privreda bila uključena u većoj meri prilikom pripreme / donošenja / izmene propisa? A drugi po značaju? Treći? Višestruki odgovori;

Baza: Ukupna ciljna populacija – Privrednici, Poslovna udruženja

Blizu dve petine predstavnika javnog sektora smatra da je za unapređenje trenutnog stanja JPD prilikom pripreme, donošenja i izmene propisa nužno pooštriti zakonsku obavezu sprovođenja konsultacija (38%), dok više od četvrtine prepoznaje da je neophodno povećati kapacitete državnih organa (28%). Ovde je takođe važno napomenuti da svi predstavnici javnog sektora uočavaju da postoji potreba za unapređenjem trenutnog stanja JPD (Grafikon 3.3.c).

Grafikon 3.3.c – Nužni koraci za unapređenje trenutnog stanja JPD prilikom pripreme / donošenja / izmene propisa

Šta bi, po Vašem mišljenju, bilo nužno da se promeni kako bi se unapredilo trenutno stanje javno-privatnog dijaloga prilikom pripreme / donošenja / izmene zakona/propisa? Višestruki odgovori;

Baza: Ukupna ciljna populacija - Javni sektor

Kada je reč o informisanju javnog sektora o stavovima zainteresovanih predstavnika privrede, sedam od deset predstavnika javnog sektora smatra da bi im u te svrhe najviše koristilo dostavljanje stavova relevantnih udruženja i privrednih subjekata (Grafikon 3.3.d). Pored toga, preko dve petine navodi da bi najefikasniji način bio uključivanje predstavnika zainteresovane javnosti u radne grupe za izradu propisa (46%), kao i organizacija skupova u sklopu javnih rasprava (44%)

Grafikon 3.3.d – Najkorisniji način za upoznavanje sa stavovima zainteresovanih predstavnika privrede

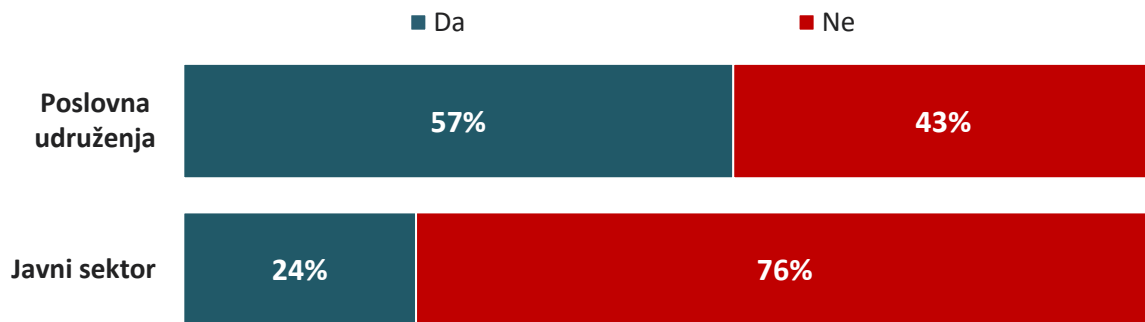
A na koji način bi Vam bilo najkorisnije da se upoznate sa stavovima zainteresovanih predstavnika privrede?

Baza: Ukupna ciljna populacija - Javni sektor

3.4. Primeri dobre prakse

Zanimljivo je da je tek četvrtina predstavnika javnog sektora upoznata je sa nekim mehanizmima i/ili primerima dobre prakse iz zemlje i/ili regiona koji bi doprineli većem uključivanju privrede u proces pripreme/ donošenja/ izmene propisa (24%). S druge strane, stiče se utisak da su predstavnici poslovnih udruženja nešto bolje su upoznati sa primerima dobre prakse u oblasti JPD (57%) (Grafikon 3.4.a).

Grafikon 3.4.a. Najkorisniji način za upoznavanje sa stavovima zainteresovanih predstavnika privrede

Da li znate neke mehanizme i/ili primere dobre prakse iz zemlje i/ili regiona koji bi doprineli većem uključivanju privrede u proces pripreme/donošenja/izmene propisa?

Baza: Ukupna ciljna populacija – Poslovna udruženja, Javni sektor

Osim inteziviranja saradnje između javnog i privatnog sektora u okviru već postojećih oblika JPD (kroz javne rasprave i sl.) i inicijativa pojedinih poslovnih udruženja (NALED, PKS) za veće uključivanje privrede, predstavnici javnog sektora kao primere dobre prakse u zemlji pominju još i različite vidove udruživanja na lokalnom i nacionalnom nivou, npr. privredne savete koji postoje i aktivni su u pojedinim lokalnim samoupravama. Kao jedan od primera dobre prakse navodi se još i projekat uspostavljanja jedinstvenog javnog registra administrativnih postupaka i ostalih uslova poslovanja kojim rukvodi Republički sekretarijat za javne politike.

S druge strane, kao predloge za unapređenje postojećeg stanja i primere dobre prakse iz drugih zemalja predstavnici javnog sektora navode:

- 1) Veći stepen digitalizovanosti procesa JPD kroz e-konsultacije ili izradu portala putem kog bi se zainteresovana javnost obaveštavala da je u toku izrada određenog dokumenta javne politike ili propisa i sl.
- 2) Formiranje saveta za saradnju sa civilnim društvom, poput onih u Hrvatskoj i Crnoj Gori.
- 3) Jačanje pravnog okvira kojim se reguliše oblast JPD.

„Izmena konkretnog Zakona ili Poslovnika Vlade bi doprinela unapređenju saradnje. Ta saradnja trenutno nije ni u jednom propisu striktno navedena kao obavezna.“

(Predstavnik državne institucije)

- 4) Dodeljivanje većeg stepena odgovornosti i zaduženja predstavnicima nevladinog sektora u pogledu sprovođenja akcionih planova, pripreme Nacrta zakona, sprovođenja javnih rasprava i prikupljanja komentara zainteresovanih strana, naročito u procesu harmonizacije propisa sa zakonodavstvom EU.

„Prebacivanje odgovornosti i obaveze za ispunjavanje obaveza iz Akcionog plana za pridruživanje u određenom poglavlju na nevladin sektor. Na primer, prebacivanje procesa pripreme Nacrta zakona, sprovođenja javne rasprave, usklađivanja sa propisima Acquis communautaire i pribavljanja mišljenja stručnih udruženja na nevladin sektor.“

(Predstavnik državne institucije)

Slično predstavnicima javnog sektora, predstavnici poslovnih udruženja kao pozitivne primere JPD u zemlji ističu aktivnosti asocijacija poput NALEDA. Pored toga, oni često navode i primere uspešne saradnje koju je njihovo udruženje ostvarilo sa pojedinim državnim institucijama.

Kao primere dobre prakse iz drugih zemalja i predloge za unapređenje trenutnog stanja JPD u Srbiji, predstavnici poslovnih udruženja najčešće **navode formiranje i jačanje kapaciteta socijalno-ekonomskih saveta, tripartitnih organa koje sačinjavaju predstavnici vlasti, sindikata i poslodavaca**. Pored toga navodi se još i jačanje kapaciteta fondova i kreiranje baza podataka.

„Austrija - socijalno ekonomski savez je ozbiljna institucija gde uvažavaju mišljenja privrednika, sindikata i ministarstava i gde funkcioniše sve kako bi i trebalo.“

(Predstavnik poslovnog udruženja)

„Amerika, funkcioniše privredno ekonomski savet gde su predstavnici privatnog i javnog sektora na lokalni i zalažu se za bolje poslovno okruženje i razvoj privrede. Formalno taj savet postoji i kod nas ali...“

(Predstavnik poslovnog udruženja)

